

2024-2025 ОҚУ ЖЫЛЫНДА ЖАЛПЫ БІЛІМ
БЕРЕТІН МЕКТЕПТЕРДІҢ
11-СЫНЫП
ОҚУШЫЛАРЫНА
ГЕОГРАФИЯ

ПӘНІНЕН ҚОРЫТЫНДЫ АТТЕСТАТТАУДЫ
ӨТКІЗУГЕ АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК
ҰСЫНЫСТАР МЕН МАТЕРИАЛДАР

ТАҢДАУ
ПӘНДЕРІ

**2024–2025 ОҚУ ЖЫЛЫНДА ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРЕТІН МЕКТЕПТЕРДІҢ 11-
СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНА АРНАЛҒАН ГЕОГРАФИЯ ПӘНІНЕН
ҚОРЫТЫНДЫ БАҚЫЛАУ ЕМТИХАНЫН ӨТКІЗУ ЖӨНІНДЕГІ
СПЕЦИФИКАЦИЯСЫ**

Құрастырушы: Авезов Мухриддин Мақсудулы – География ғылымдары бойынша философия докторы PhD, Мирзо Ұлықбек атындағы ӨзҰУ Табиғи география кафедрасының доценті.

Пікір білдіруші: Хожиева Майрам Тошпулатовна – Республикалық білім орталығы Табиғи ғылымдар бөлімінің меңгерушісі.

Аударған: Ғалымжан Рахымбаев

**ӨЗБЕКСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ЖӘНЕ
МЕКТЕП БІЛІМІ МИНИСТРІНІҢ 2025 жылғы 20 ақпандағы «2024/2025 оқу
жылында жалпы орта білім беру мекемелерінде оқушылардың қорытынды
мемлекеттік аттестаттауын ұйымдастыру және өткізу туралы» №65 бұйрығы**

11-сынып оқушыларының география пәнінен алған білімін, дағдылары мен қабілеттерін анықтау үшін 2024–2025 оқу жылында қорытынды бақылау емтиханы жазбаша түрде өткізіледі.

I. 11-сыныпта Географиядан қорытынды аттестация нұсқасының құрылымы.

Емтихан қағазының әрбір нұсқасы әртүрлі форматтағы және күрделілік деңгейіндегі 20 тапсырманы қамтиды (5-кесте).

1-бөлім қысқа жауап беретін 17 сұрақтан тұрады. Мұнда жауап біреу немесе бір сан берлігі, баспа әріптерімен жазылған сөз немесе сәйкестендірілген кесте түрінде берілуі керек.

2-бөлім 3 кеңейтілген жауапты тапсырманы қамтиды, онда берілген географиялық тапсырманың (проблеманың) шешімін негіздеу және ұсыну қажет.

Әрбір емтихан билетінің сұрақтары мен тапсырмалары географиядан жалпы орта білім берудің 7-10 сыныптарының тақырыптарын қамтиды. Сондай-ақ, ұсыныста білуге қатысты сұрақтар, қолдану және ойлану тапсырмалары үшін бағалау критерийлері де қарастырылған.

Оқушыға билетте 20 сұрақ қойылады. Сұрақтардың 5-і білуге, 13-і қолдану және 2-еуі ойлану дағдыларын бағалауға қатысты. Тапсырмаларға жауап беруге 120 минут беріледі.

Оқушылардың география пәнінен жазба жұмыстары 100 ұпаймен бағаланады: 0 – 29% – «қанағаттанарлықсыз»;

30–65% – «қанағаттанарлық»;

66–85% – «жақсы»;

86–100% – «өте жақсы»

Жауап парағын толтыру шарттары:

сәйкестік анықтауға арналған тапсырмаларда әр бос ұяшыққа тек бір әріп (баспа түрінде) немесе бір сан артық белгілерсіз жазылуы қажет, әйтпесе 0 балл қойылады;

қысқа жауапты тапсырмалардың жауаптары тек сандармен немесе баспа әріптермен жазылуы тиіс, әйтпесе 0 балл қойылады. Бұл жағдайда да әр ұяшыққа тек бір символ жазылуы қажет;

кеңейтілген жауапты тапсырмалар бөлек жауап парағына жазылады және бағалаушы пән сарапшылары белгілеген критерийлер негізінде тексеріледі. Әр тапсырма үшін нақты бағалау критерийлері берілген, онда әр балл (нөлден бастап максималды балға дейін) қандай жағдайда қойылатыны анық көрсетілген;

әр тапсырма үшін белгіленген баллдан жоғары балл қоюға рұқсат етілмейді.

1-кесте

Сынақ материалдарын бөліктер бойынша бөлу

Бөлім	Тапсырмалар саны	Табиғи география	Әлеуметтік-экономикалық география	Тапсырма түрі	Табиғи география	Әлеуметтік-экономикалық география	Бөлім үлесі
1-бөлім	17	9	8	Қысқа жауапты	36	32	68%
2-бөлім	3	2	1	Толық шешімі келтірілген	20	12	32%
Жалпы	20	11	9		56	44	100

2-кесте

Мазмұн саласы бойынша тапсырмаларды бөлу

Мазмұн саласы	Тапсырма саны	Тапсырма пайызы (%)	Қысқа жауапты балл	Толық жауапты балл	Жалпы балл
Табиғи географияның бастапқы курсы	1	5	4		4
Географиялық қабық және географиялық карталар	2	10	4/8		8
Әлемдік мұхит және мұхиттардың табиғаты	1	5	4		4
Материктердің табиғаты	2	10	4/8		8
Орта Азияның табиғи географиясы	1	5	4		4
Өзбекстанның табиғи географиясы	2	10	4/8		8

Өзбекстан шаруашылығының жалпы сипаттамасы	1	5	4		4
Өзбекстанның экономикалық аймақтары (облыстары)	2	10	4/8		8
Әлемдік шаруашылықтың жалпы сипаттамасы	2	10	4/8		8
Әлемнің аймақтық сипаттамасы	3	15	4/12		12
Картографиялық тапсырма (жазбаша)	1	5		8	8
Табиғи географияға байланысты есеп (жазбаша)	1	5		12	12
Әлеуметтік-экономикалық географияға байланысты есеп(жазбаша)	1	5		12	12
ЖАЛПЫ:	20	100	68	32	100

3-кесте
Бағаланатын дағдыларды бөлу

Пән	Білу	Қолдану	Ойлану
Табиғи география	3	7	1
Экономикалық-әлеуметтік география	2	6	1
Жалпы	5	13	2

Б-білу, репродуктив деңгейдегі тапсырмалар мазмұны оқушылардың оқу материалын қайта өңдемей, олардың жады қабілетін анықтайтын, заңдылықтар, қасиеттер, ұғымдар мен терминдердің мәнін білу, ***есте сақтау және тану, күнделікті жағдайларда*** қолдануға бағытталған.

Қ-қолдану, продуктив оқу тапсырмалары – оқушылардан үйренілген тақырыпқа байланысты заңдар мен заңдылықтарды, берілген тапсырмаларға сәйкес әдістерді таңдау, талдау, салыстыру, ***бірнеше заң мен заңдылықтарды*** қатар қолдану, жалпылау және қорытынды шығаруды талап етеді.

О-ойлану, интеллектуалдық деңгейдегі тапсырмалар – меңгерілген білім, білік және дағдыларды ***таныс емес жағдайларда*** қолдану, талдау, синтездеу, салыстырып-қарау, заңдар мен заңдылықтарды қолданып, жалпылауды талап етеді.

4-кесте
Тест материалының балдарын бөлу

	Қысқа жауапты балл / саны	Толық шешімді	Ойлану толық шешімді	Жалпы
Табиғи география	36 балл / 9 тапсырма	8 балл / 1 тапсырма	12 балл / 1 тапсырма	56 балл

Әлеуметтік-экономикалық география	32 балл / 8 тапсырма		12 балл / 1 тапсырма	44 балл
Жалпы:	68 балл / 17 тапсырма	8 балл / 1 тапсырма	24 балл / 2 тапсырма	100 балл

5-кесте

Тапсырмаларда бағаланатын дағдылар

Р/н	Бөлім атауы	Бағаланатын дағдылар	Дағды деңгейі	Тапсырма түрі	Балл / Бөлім								
I бөлім													
1	Табиғи география бастауыш курсы	Өртүрлі табиғи географиялық терминдер мен олардың ерекшеліктерін анықтайды.	Б	Қысқа жауапты	4 / I								
2	Географиялық қабық және географиялық карталар	Географиялық карталар, географиялық қабық құрамдас бөліктері мен табиғат компоненттерінің ерекшеліктерін, ұқсастықтары мен айырмашылықтарын ажырата алады.	Қ	Қысқа жауапты / Сәйкестікті таңдау <table><tr><td>I</td><td>II</td><td>III</td></tr><tr><td>A</td><td>B</td><td>C</td></tr></table>	I	II	III	A	B	C	4 / I		
I	II	III											
A	B	C											
3	Әлем шаруашылығының жалпы сипаттамасы	Әлем халқы мен оның орналасу ерекшеліктерін географиялық және демографиялық тұрғыда сәйкестендіре алады.	Қ	Қысқа жауапты / Сәйкестікті таңдау <table><tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td></tr><tr><td>A</td><td>B</td><td>C</td><td>D</td></tr></table>	1	2	3	4	A	B	C	D	4 / I
1	2	3	4										
A	B	C	D										
4	Дүниежүзілік мұхит және мұхиттардың табиғаты	Дүниежүзілік мұхит пен оның бөліктерінің ерекшеліктерін ажырата алады.	Қ	Қысқа жауапты / Сәйкестікті таңдау <table><tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td></tr><tr><td>A</td><td>B</td><td>C</td><td>D</td></tr></table>	1	2	3	4	A	B	C	D	4 / I
1	2	3	4										
A	B	C	D										
5	Өзбекстанның экономикалық аймақтары (облыстары)	Өзбекстанның экономикалық аймақтарының (облыстары) географиялық ерекшеліктерін сипаттай алады.	Б	Қысқа жауапты	4 / I								
6	Өзбекстанның шаруашылығының жалпы сипаттамасы	Өзбекстанның экономикалық-әлеуметтік географиясы туралы мәліметтерді анықтайды және талдай алады.	Қ	Қысқа жауапты	4 / I								
7	Орта Азия табиғи географиясы	Орта Азия табиғатының ерекшеліктерін, оған әсер ететін факторларды талдай алады, өңірдің табиғи географиялық ерекшеліктерін анықтайды.	Қ	Қысқа жауапты / Сәйкестікті таңдау <table><tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td></tr><tr><td>A</td><td>B</td><td>C</td><td>D</td></tr></table>	1	2	3	4	A	B	C	D	4 / I
1	2	3	4										
A	B	C	D										
8	Әлемнің аймақтық сипаттамасы	Әлемнің түрлі аймақтарындағы елдердің ерекшеліктерін анықтайды және талдай алады.	Қ	Қысқа жауапты / Сәйкестікті таңдау <table><tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td></tr><tr><td>A</td><td>B</td><td>C</td><td>D</td></tr></table>	1	2	3	4	A	B	C	D	4 / I
1	2	3	4										
A	B	C	D										
9	Әлемнің аймақтық сипаттамасы	Әлем елдерінің халқы, шаруашылығы және қалаларының ерекшеліктерін анықтайды.	Б	Қысқа жауапты	4 / I								

10	Әлем шаруашылығының жалпы сипаттамасы	Әлем шаруашылығының салаларын, олардың ерекшеліктерін сәйкестендіреді және түсіндіре алады.	Қ	Қысқа жауапты / Сәйкестікті таңдау <table><tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td></tr><tr><td>A</td><td>B</td><td>C</td><td>D</td></tr></table>	1	2	3	4	A	B	C	D	4 / I
1	2	3	4										
A	B	C	D										
11	Өзбекстанның экономикалық аймақтары (облыстары)	Өзбекстанның экономикалық аймақтары туралы мәліметтерді анықтап, олардың сипаттамаларын түсіндіре алады.	Қ	Қысқа жауапты	4 / I								
12	Материктердің табиғаты	Материктердің табиғатының ерекшеліктерін, онда болған өзгерістерді салыстыра және талдай алады.	Қ	Қысқа жауапты / Сәйкестікті таңдау <table><tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td></tr><tr><td>A</td><td>B</td><td>C</td><td>D</td></tr></table>	1	2	3	4	A	B	C	D	4 / I
1	2	3	4										
A	B	C	D										
13	Географиялық қабық және географиялық карталар	Географиялық қабықтың немесе географиялық карталардың ерекшеліктерін анықтайды.	Б	Қысқа жауапты	4 / I								
14	Әлемнің аймақтық сипаттамасы	Әлем елдері мен олардың географиялық объектілерін сәйкестендіре алады.	Қ	Қысқа жауапты / Сәйкестікті таңдау <table><tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td></tr><tr><td>A</td><td>B</td><td>C</td><td>D</td></tr></table>	1	2	3	4	A	B	C	D	4 / I
1	2	3	4										
A	B	C	D										
15	Өзбекстанның табиғи географиясы	Өзбекстанның табиғи жағдайы мен табиғи географиялық аймақтарының ерекшеліктерін талдай алады және дұрыс қорытындылар жасай алады.	Қ	Қысқа жауапты / Сәйкестікті таңдау <table><tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td></tr><tr><td>A</td><td>B</td><td>C</td><td>D</td></tr></table>	1	2	3	4	A	B	C	D	4 / I
1	2	3	4										
A	B	C	D										
16	Материктер мен мұхиттардың табиғаты	Материктер мен мұхиттардың табиғат ерекшеліктерін бірнеше топқа бөліп анықтай алады.	Қ	Қысқа жауапты	4 / I								
17	Өзбекстанның табиғи географиясы	Өзбекстан табиғатының ерекшеліктерін анықтайды.	Б	Қысқа жауапты	4 / I								
II бөлім													
18	Картографиялық тапсырма	Берілген картадан (немесе карта-схемадан) географиялық заңдылықтарды анықтайды, оларды синтездейді, мәліметтерді салыстырады.	Қ	Толық шешімді	8 / II								
19	Табиғи географияға қатысты есеп (жазбаша)	Табиғи географияға қатысты заңдылықты бейнелейтін есепті шығарады, оны түсіндіреді және қорытынды жасайды.	О	Толық шешімді	12 / II								
20	Әлеуметтік-экономикалық географияға қатысты есеп (жазбаша)	Әлеуметтік-экономикалық география мазмұнына сәйкес есепті шығарады, оның ерекшеліктерін түсіндіреді және қорытынды жасайды.	О	Толық шешімді	12 / II								

Географияда негізгі қолдануға ұсынылатын әдебиеттер тізімі:

1. Гулямов П.Н., Курбанниёзов Р., Аvezов М.М., Саидова Н.П. Табиғи географияның бастауыш курсы. –Т.: «MITTI YULDUZ», 2020 ж.

2. Соатов А., Абдулқосымов А., Миракмалов М. География (Материктер мен мұхиттардың табиғи географиясы). 6-сыныпқа арналған оқулық. –Т.: «O‘qituvchi» НМИУ, 2017 ж.

3. Гуломов П., Вахобов Х., Баратов П., Маматкулов М. География (Орталық Азия мен Өзбекстанның табиғи географиясы). 7-сыныпқа арналған оқулық. –Т.: «O‘qituvchi» НМИУ, 2017 ж.

4. Мусаев П., Мусаев Ж. География (Өзбекстанның экономикалық және әлеуметтік географиясы). 8-сыныпқа арналған оқулық. –Т.: «Sharq» НМИУ, 2019 ж.

5. Каюмов А., Сафаров И., Тиллабоева М., Федорко В. География (Әлемдік әлеуметтік-экономикалық географиясы). 9-сынып оқулығы. –Т.: «Өзбекстан», 2019 ж.

6. Федорко В., Сафарова Н., Исматов Ж., Назаралиева Е. География (Әлемдік әлеуметтік-экономикалық географиясы). 10-сыныпқа арналған оқулық. –Т.: «Республикалық білім орталығы», 2022 ж.

7. Миракмалов М.Т., Аvezов М.М., Назаралиева Е.Е. Табиғи географиядан практикалық жаттығулар. –Т.: «Ғылым және техника», 2015 ж.

8. Аvezов М.М., Миракмалов М.Т. Географиядан практикалық жаттығулар. –Т.: «Donishmand ziyosi», 2022 ж.

9. Атластар (7-9-10 сыныптар үшін). –Т.: Өзбекстан Республикасы Мемлекеттік салық комитеті жанындағы Кадастр агенттігі, 2022-2023.

1. Табиғи география бастауыш курсы

1. Солтүстік және Оңтүстік полюстерін қосатын, Жер бетінен өтетін жарты шеңбер сызықтар ... деп аталады. Нүктелердің орнына түсіп қалған сөзді төмендегі торкөздерге жаз.

2. Жердің ішкі күштерінің әсерінен Жер қыртысында болатын ығысу, жарылу, көтерілу, шөгу, бүгілу қозғалыстары ... лық қозғалыстар деп аталады. Нүктелердің орнына түсіп қалған сөзді төмендегі торкөздерге жаз.

3. Мұхиттар мен теңіздерде судан көтеріліп тұрған және барлық жағынан сумен қоршалған кішігірім құрлықтар ... деп аталады. Нүктелердің орнына түсіп қалған сөзді төмендегі торкөздерге жаз.

4. Жер бетіне ағып шыққан ыстық сұйық зат лава деп аталады. Лава баяу суып, төбе мен тауларды түзеді. Мұндай төбе мен таулар ... деп аталады. Нүктелердің орнына түсіп қалған сөзді төмендегі торкөздерге жаз.

5. Құрлықтағы климаты, топырағы, өсімдігі мен жануарлар дүниесі бір-бірінен ерекшеленетін ірі табиғи кешендер ... деп аталады. Нүктелердің орнына түсіп қалған сөзді төмендегі торкөздерге жаз.

6. Жердегі қашықтықтың сызбада және картада қанша есе кішірейтіліп көрсетілгенін білдіретін бөлшек сан ... деп аталады. Нүктелердің орнына түсіп қалған сөзді төмендегі торкөздерге жаз.

7. Өз тұрған орнын көкжиек бағыттарына қатысты анықтау ... деп аталады. Нүктелердің орнына түсіп қалған сөзді төмендегі торкөздерге жаз.

8. Мұхит, теңіз және көлдердің екі үлкен бөлігін байланыстырып тұратын суы бар тар өткел ... деп аталады. Нүктелердің орнына түсіп қалған сөзді төмендегі торкөздерге жаз.

9. .... пайдалы қазбаларға темір рудалары және түсті металл рудалары жатады. Нүктелердің орнына түсіп қалған сөзді төмендегі торкөздерге жаз.

10. Теңіз бен мұхиттардың тереңдігі ... аспабы арқылы өлшенеді. Нүктелердің орнына түсіп қалған сөзді төмендегі торкөздерге жаз.

2. Географиялық қабық және географиялық карталар (Қолдану)

1. Кайнозой эрасы дәуірлерін көне дәуірден қазіргісіне қарай (I → II → III) ретпен орналастыр.

- A) Антропоген дәуір
- B) Палеоген дәуір
- C) Неоген дәуір

I		II		III	

2. Палеозой эрасы дәуірлерін көне дәуірден жасыраққа қарай (I → II → III) ретпен орналастыр.

- A) Силур дәуір
- B) Карбон дәуір
- C) Ордовик дәуір

I		II		III	

3. Географиялық қабыққа кіретін қабықтарды Жердің орталығына ең жақынынан алысқа қарай (I → II → III → IV) тәртіппен орналастыр.

- A) Атмосфера
- B) Литосфера
- C) Гидросфера
- D) Биосфера

I		II		III		IV	

4. Төменде берілген сандық масштабтарды (A, B, C, D) атаулы масштабтар қатарымен (I, II, III, IV) өзара сәйкестендір.

- A) 1: 44 000 000
- B) 1: 4 400
- I) 1 см-де 44 м
- II) 1 см-де 4400 м

- C) 1: 440 000
D) 1: 4 400 000

- III) 1 см-де 44 км
IV) 1 см-де 440 км

I		II		III		IV	

5. Берілген сандық және атаулы масштабтарды ең ірісінен ең майдасына қарай (I → II → III → IV) тәртіппен орналастыр.

- A) 1: 55 000 000
B) 1 см 100 м
C) 1: 6 600 000
D) 1 см-де 700 м

I		II		III		IV	

6. Жер қойнауындағы таудың қатпарлану кезеңдерін ең көнесінен ең жасысына қарай (I → II → III → IV → V) тәртіппен орналастыр.

- A) Мезозой
B) Каледон
C) Альпі
D) Байкал
E) Герцин

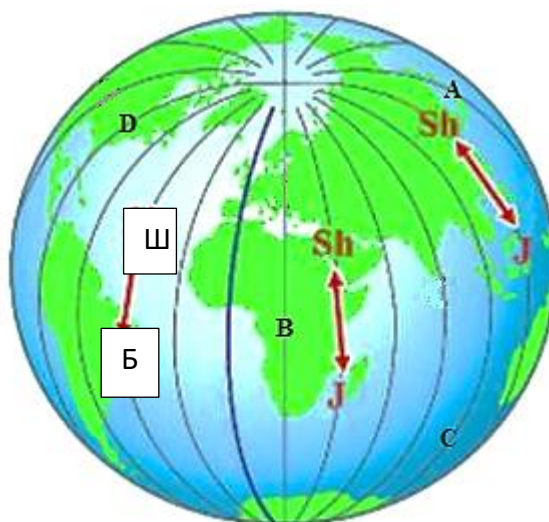
I		II		III		IV		V	

7. Жердің геологиялық өткен уақыт аралығында болған тау қатпарларының кезеңдерін кішіден (I) ең үлкенге (V) қарай ретімен орналастыр.

- A) Мезозой
B) Каледон
C) Альпі
D) Байкал
E) Герцин

I		II		III		IV		V	

8. Төмендегі суреттен А, В, С және D әріптерімен белгіленген меридиандарды Бас меридианға ең алыс (1)-ден жақын қарай (4) ретімен орналастыр.

1		2		3		4	

9. Төменде берілген материктердің жылжу кезендерін көне дәуірден қазіргі дәуірге қарай (I → II → III → IV) ретімен орналастыр.

Sh. Amerika – Солтүстік Америка J. Amerika – Оңтүстік Америка Yevrosiyo – Еуразия Afrika – Африка Avstraliya – Аустралия Antarktida – Антарктида	Pangea – Пангея Pantalassa – Панталасса	Sh. Amerika – Солтүстік Америка J. Amerika – Оңтүстік Америка Yevrosiyo – Еуразия Afrika – Африка Avstraliya – Аустралия Antarktida – Антарктида	Лавразия Гондвана
A	B	C	D

I		II		III		IV	

10. Төменде берілген материктердің жылжу кезеңдерін қазіргісінен көне дәуірге қарай (I → II → III → IV) ретімен орналастыр.

Sh. Amerika – Солтүстік Америка J. Amerika – Оңтүстік Америка Yevrosiyo – Еуразия Afrika – Африка Avstraliya – Аустралия Antarktida – Антарктида	Pangea – Пангея Pantalassa – Панталасса	Sh. Amerika – Солтүстік Америка J. Amerika – Оңтүстік Америка Yevrosiyo – Еуразия Afrika – Африка Avstraliya – Аустралия Antarktida – Антарктида	Лавразия Гондвана
A	B	C	D

I		II		III		IV	

3. Әлем шаруашылығының жалпы сипаттамасы (Қолдану)

1. Төменде келтірілген елдерді және олардың халық тығыздығына қарай дүние жүзіндегі орнын сәйкестендір.

- 1) Сингапур
  - 2) Монако
  - 3) Бахрейн
  - 4) Ватикан
- A) 1 орын B) 3 орын C) 2 орын D) 4 орын

1		2		3		4	

2. Төменде келтірілген елдер мен олардың этникалық ерекшеліктерін сәйкестендір.

- 1) Көпұлтты
  - 2) Бір халықтың басқаларға қарағанда үлкен басымдыққа ие болған
  - 3) Бір ұлт
  - 4) Тегі жақын халықтардан тұрады
- A) Франция B) Исландия C) Индонезия D) Пәкістан

1		2		3		4	

3. Төменде келтірілген елдер және оларға тән демографиялық сипаттамаларын сәйкестендір.

- 1) Депопуляция
  - 2) Демографиялық жарылыс
- A) Болгария B) Нигерия C) Италия D) Эфиопия

1	2

4. Төменде келтірілген континенттерді (1, 2, 3, 4) және олардың дүние жүзі халқының (2020 жылғы жағдай бойынша) сәйкес үлестерін (А, В, С, D) сәйкестендір.

- 1) Азия
- 2) Америка
- 3) Африка
- 4) Еуропа

- A) 17,2 % B) 13,2 % C) 59,5 % D) 9,6 %

1		2		3		4	

5. Төменде келтірілген жергілікті діндер мен оларға табынатындардың негізгі бөлігі таралған елдерді сәйкестендір.

- 1) Синтоизм
- 2) Даосизм
- 3) Сикхизм

4) Иудаизм

A) Үндістан

B) Жапония

C) АҚШ

D) Қытай

1		2		3		4	

6. Төменде келтірілген діндер және олардың таралу аймақтарымен сәйкестендір.

1) Буддизм

2) Католик

3) Православ

4) Ислам

A) Солтүстік Африка

B) Оңтүстік Америка

C) Оңтүстік-Шығыс Азия

D) Солтүстік Азия

1		2		3		4	

7. Төменде келтірілген елдерді олардың урбанизация көрсеткіштерімен сәйкестендір.

1) Жоғары деңгейде урбанизацияланған (75%-дан астам)

2) Орташа деңгейде урбанизацияланған (50%-дан 75%-ға дейін)

3) Төмен деңгейде урбанизацияланған (50%-дан аз)

A) Перу

B) Египет

C) Бельгия

1		2		3	

8. Төменде келтірілген нәсілдер және олардың таралу аумақтарын сәйкестендір.

1) негроид	A) Солтүстік Африка және Америка
2) монголоид	B) Океания және Австралия
3) еуропалық	C) Орталық және Оңтүстік Африка
4) австралоид	D) Шығыс және Оңтүстік-Шығыс Азия

1		2		3		4	

9. Төменде берілген тілдер және олардан мемлекеттік тіл ретінде қолданатын елдермен сәйкестендір.

1) Испан	A) Бразилия
2) Неміс	B) Аргентина
3) Португал	C) Австрия
4) Ағылшын	D) Канада

1		2		3		4	

10. Елдер мен олардың табиғи көбею көрсеткіштерін (әр 1000 адамға қатысты) сәйкестендір.

1) Нигер	A) 10-20 адам
2) Мысыр	B) 30-40 адам

3) Қазақстан	С) 20-30 адам
4) Франция	Д) 0-10 адам

1		2		3		4	

4. Дүниежүзілік мұхит және мұхиттардың табиғаты (Қолдану)

1. Төменде берілген теңіздерді өздері орналасқан мұхиттармен сәйкестендір.

1) Кариб 2) Баренц 3) Қызыл 4) Филиппин	А) Атлант мұхиты В) Тынық мұхит С) Солтүстік мұзды мұхит Д) Үнді мұхиты

1		2		3		4	

2. Төменде берілген аралдарды олар орналасқан мұхиттармен сәйкестендір.

1) Мексика 2) Аляска 3) Бенгал	А) Үнді мұхиты В) Атлант мұхиты С) Тынық мұхиты

1		2		3	

3. Төменде берілген аралдарды олар орналасқан мұхиттармен сәйкестендір.

1) Гибралтар 2) Шелихов 3) Мозамбик 4) Қара қақпа	А) Үнді мұхиты В) Атлант мұхиты С) Тынық мұхиты Д) Солтүстік мұзды мұхит

1		2		3		4	

4. Төменде берілген аралдарды олар орналасқан мұхиттармен сәйкестендір.

1) Куба аралы	А) Үнді мұхиты

2) Гавай аралдары 3) Мадагаскар аралы 4) Северная Земля аралы	В) Атлант мұхиты С) Солтүстік Мұзды мұхит D) Тынық мұхиты

1		2		3		4	

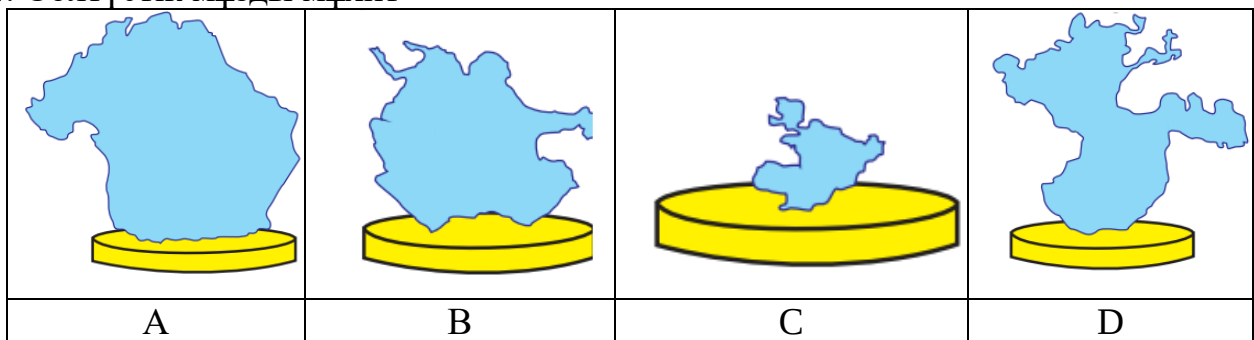
5. Төменде берілген туристердің есімдерін олар зерттеген мұхит атауларымен сәйкестендір.

1) Б.Диаш 2) И.Крузенштерн 3) А.Тасман 4) Н.Норденшелд	А) Үнді мұхиты В) Атлант мұхиты С) Тынық мұхиты D) Солтүстік мұзды мұхит

1		2		3		4	

6. Төмендегі мұхиттардың атауларын (1, 2, 3, 4) олардың карта сызбаларымен (А, В, С, D) сәйкестендір.

1. Үнді мұхиты
2. Тынық мұхиты
3. Атлант мұхиты
4. Солтүстік мұзды мұхит

1		2		3		4	

7. Төменде келтірілген мұхит ағыстарын (1, 2, 3, 4) олар арқылы өтетін мұхиттардың атауларымен (А, В, С, D) сәйкестендір.

1. Куразия 2. Сомали 3. Трансарктикалық 4. Гольфстрим	А. Үнді мұхиты В. Тынық мұхиты С. Атлант мұхиты D. Солтүстік мұзды мұхит

1		2		3		4	

8. Төменде келтірілген теңіздер мен бұғаздарды олар орналасқан мұхиттармен сәйкестендір.

1) Мексика шығанағы	A) Тынық мұхиты
2) Беринг теңізі	B) Солтүстік мұзды мұхит
3) Мозамбик бұғазы	C) Атлант мұхиты
4) Қара теңіз	D) Үнді мұхиты

1		2		3		4	

9. Төменде берілген теңіздер мен шығанақтарды олар орналасқан мұхиттардың атауларымен сәйкестендір.

Мұхиттардың атауы	Теңіздер мен шығанақтардың атауы
1) Солтүстік мұзды мұхит	A) Бенгал шығанағы
2) Үнді мұхиты	B) Бискай шығанағы
3) Атлант мұхиты	C) Шығыс Сібір теңізі
4) Тынық мұхиты	D) Аляска шығанағы

1		2		3		4	

10. Төменде берілген өзендерді олар орналасқан мұхит алаптарының (бассейндерінің) атауларымен сәйкестендір.

Мұхит бассейндері		Өзендер атауы	
1	Солтүстік мұзды мұхит	A	Брахмапутра өзені
2	Үнді мұхиты	B	Янцзы өзені
3	Атлант мұхиты	C	Лена өзені
4	Тынық мұхит	D	Дунай өзені

1		2		3		4	

5. Өзбекстанның экономикалық аймақтары (облыстары) (Білу)

1. Мирзашөл экономикалық аймағына кіретін облыстардың атауларын анықта.

1. Қашқадария   2. Жызақ   3. Хорезм   4. Әндіжан   5. Самарқант
6. Науаи   7. Сұрхандария   8. Ферғана   9. Сырдария   10. Бұхара

2. Оңтүстік экономикалық аймаққа кіретін облыстардың атауларын анықта.

1. Қашқадария 2. Жызақ 3. Хорезм 4. Әндіжан 5. Самарқант
6. Науаи 7. Сурхандария 8. Ферғана 9. Сырдария 10. Бұхара

3. Төменгі Әмудария экономикалық аймағына кіретін әкімшілік бірліктердің атауларын анықта.

1. Қашқадария 2. Жызақ 3. Сурхандария 4. Әндіжан 5. Самарқант 6. Науаи
7. Хорезм 8. Сырдария 9. Қарақалпақстан Республикасы

4. Берілгендердің ішінен Зарафшан экономикалық аймағына кіретін қалалардың атауларын анықта.

1. Қарши 2. Жызақ 3. Үшкұдық 4. Әндіжан 5. Самарқант
6. Науаи 7. Денов 8. Сырдария 9. Қаттақорған 10. Поп

5. Зарафшан экономикалық аймағына кіретін қалалардың атауларын анықта.

1. Қарши 2. Жызақ 3. Нұрабад 4. Андижан 5. Самарқант
6. Науаи 7. Сұрхандария 8. Сырдария 9. Газған

6. Ферғана экономикалық аймағына кіретін қалалардың атауларын анықта.

1. Ангрен 2. Үргеніш 3. Асака 4. Шахрисабз 5. Гүлістан
6. Зарафшан 7. Наманган 8. Галлаорол 9. Марғилан

7. Мырзашөл экономикалық аймағына кіретін қала/қалашықтар атауларын анықта.

1. Ангрен 2. Үргеніш 3. Замин 4. Шахрисабз 5. Гүлістан
6. Зарафшан 7. Наманган 8. Галлаорол 9. Марғилан

8. Мыналардың ішінен Мирзашөл экономикалық аймағында орналасқан пайдалы қазбалардың кен орындарын анықта.

1. Мұрынтау 2. Чимён 3. Қойтас 4. Қаровулбазар 5. Зармитан
6. Маржанбұлақ 7. Газли 8. Ингичка 9. Қаратас 10. Қаған

9. Берілгендердің арасынан Қарақалпақстан Республикасы аумағында орналасқан объектілерді ажырат.

1. Науаи кен металлургия комбинаты
2. Шахрихан су электр станциясы
3. Тахиаташ су электр станциясы
4. Қоңырат сода зауыты
5. Гүлістан май экстракциялау зауыты
6. Алтыарық мұнай өңдеу зауыты
7. Поп резеңке зауыты
8. Хожайлы шыны зауыты

10. Берілгендердің ішінен Ферғана экономикалық аймағында орналасқан нысандарды ажырат.

1. Науаи кен металлургия комбинаты
2. Шахрихан су электр станциясы
3. Тахиаташ су электр станциясы
4. Қоңырат сода зауыты
5. Гүлістан май экстракциялау зауыты
6. Алтыарық мұнай өңдеу зауыты
7. Поп резеңке зауыты
8. Хожайлы шыны зауыты

6. Өзбекстанның шаруашылығының жалпы сипаттамасы (Қолдану)

1. Төменде келтірілген Өзбекстандағы электр станцияларының ішінен су электр станцияларын көрсет.

1. Талимаржан	2. Ангрен	3. Тахиаташ	4. Газалкент
5. Ферғана	6. Чарвак	7. Үшқорған	8. Науаи

2. Төменде берілген Өзбекстандағы кен орындарының ішінен көмір өндірілетіндерін ажырат.

1. Мұрынтау	2. Оңтүстік Аламысық	3. Ахангарон	4. Шарғұн
5. Маржанбұлақ	6. Байсын	7. Тебінбұлақ	8. Орқұтсай

3. Төменде берілген Өзбекстандағы кен орындарының ішінен алтын өндірілетіндерін ажырат.

1. Мұрынтау 2. Оңтүстік Аламысық 3. Ахангарон 4. Шарғұн
5. Маржанбұлақ 6. Байсын 7. Тебінбұлақ 8. Орқұтсай 9. Көкжидек

4. Төменде берілген Өзбекстандағы кен орындарының ішінен мыс өндірілетіндерін ажырат.

1. Мұрынтау 2. Дальнейе 3. Ахангарон 4. Ақжар 5. Қалмаққыр
6. Бойсун 7. Ақбас 8. Үшқызыл 9. Сарышеку 10. Көкдұмалақ

5. Берілген әкімшілік-аумақтық бірліктер ішінен Өзбекстандағы халық тығыздығы 300–600 адам/шаршы км болатын облыстарды анықта.

1. Хорезм 2. Ферғана 3. Жызақ 4. Самарқант 5. Науаи 6. Бұхара
7. Сурхандария 8. Қашқадария

6. Төменде берілген Өзбекстандағы қалалардың ішінен жеңіл өнеркәсіп орталықтарын ажырат.

1. Бұхара 2. Қаршы 3. Шахрисабз 4. Самарқант 5. Жызақ 6. Гүлістан
7. Қоқан 8. Марғилан

7. Төменде берілген Өзбекстандағы аймақтар ішінен мұнай-газ аймақтарының атауы дұрыс көрсетілгендерін ажырат.

1. Бұхара-Хиуа 2. Қаршы-Науаи 3. Шахрисабз-Самарқант
4. Ферғана 5. Жызақ 6. Сурхандария 7. Оңтүстік-Батыс Гисар

8. Төменде берілген Өзбекстандағы пайдалы қазбалардың ішінен табиғи газ кен орындарын көрсет.

1. Үшкір 2. Ангрен 3. Қаравулбазар 4. Адамтас
5. Ханжиза 6. Алмалық 7. Шортан 8. Көкдұмалақ

9. Төменде келтірілген облыстар ішінен күріш көп өсірілетін облыстарды ажырат.

1. Сырдария 2. Сурхандария 3. Хорезм 4. Жызақ 5. Ферғана
6. Науаи 7. Ташкент 8. Қашқадария

10. Төменде келтірілгендердің ішінен айналасында көкөніс шаруашылығы, картоп өсіру және бақша шаруашылығы кең таралған қалаларды ажырат.

1. Сырдария	2. Самарқант	3. Хиуа	4. Әндіжан
5. Ферғана	6. Науаи	7. Ташкент	8. Қаршы

7. Орта Азияның табиғи географиясы (Қолдану)

1. Орта Азия өлкесіндегі географиялық объектілер мен олардың сипаттамаларын сәйкестендір.

Географиялық объектілер		Ерекше өзгешеліктері	
1	Мұғажар	A	Арал және Каспий теңізі аралығында орналасқан
2	Савир	B	Каспий теңізінің шығыс жағалауында орналасқан түбек
3	Үстірт	C	Орта Азияның солтүстік-батысындағы тау сілемі
4	Маңғышлақ	D	Орта Азия өлкесінің шығыс шеткі нүктесі орналасқан

1		2		3		4	

2. Орта Азия өлкесіндегі су қоймаларын және олар салынған өзендерді сәйкестендір.

Су қоймалары		Өзендер	
1	Тоқтағұл	A	Зарафшан
2	Түйебұғыз	B	Сырдария
3	Қуюмазар	C	Ахангарон
4	Қайраққұм	D	Нарин

1		2		3		4	

3. Орта Азия өлкесіндегі шөлдер мен олардың түрлерін сәйкестендір.

Шөлдердің атауы		Шөл түрлері	
1	Бадхиз шөлі	A	Құмды шөлдер
2	Қарақұм	B	Тасты (гипсті) шөлдер
3	Бетпақдала	C	Лёсс (эфемерлік) шөлдер

1		2		3	

4. Орта Азия өлкесінің шеткі нүктелерін (1, 2, 3, 4) сәйкес көкжиек сызықтарымен (А, В, С, D) сәйкестендір.

Шеткі нүктесінің атауы		Көкжиек жақтары	
1	Қара Ертіс өзені	А	Солтүстік
2	Айыртөв	В	Батыс
3	Нишапур тауы	С	Шығыс
4	Тұбқарағай мүйісі	D	Оңтүстік

1		2		3		4	

5. Орта Азия өлкесіндегі таулар мен олардың шындарын сәйкестендір.

Таулар		Шындар	
1	Памир	А	Жеңіс шыңы
2	Хантәңірі	В	Тирихмир
3	Хиндукуш	С	Исмаил Сомони

1		2		3	

6. Орта Азия аймағының геологиялық даму кезеңдері мен оларда болған өзгерістерді сәйкестендір.

Дәуірлер		Болған өзгерістер	
1	Архей	А	Теңіз қайта басып кіріп, таулар қайта төмендеген
2	Палеозой	В	Теңіз астында болған, шөгінді жыныстар жиналған
3	Кайнозой	С	Таскөмір және қоңыр көмір кендері түзілген
4	Мезозой	D	Орталық Қызылқұм таулары көтерілген

1		2		3		4	

7. Орта Азия аймағындағы кен орындары мен ондағы өндірілетін пайдалы қазбаларды сәйкестендір.

Кен орындары		Пайдалы қазбалар	
1	Қарағандыда	А	Мұнай
2	Теңіз	В	Таскөмір
3	Ақтас	С	Алтын
4	Мұрынтау	D	Мәрмәр

1		2		3		4	

8. Орта Азия өлкесіндегі өзендер мен олардың қанығу түріне қарай түрлерін сәйкестендір.

Өзендер		Өзендердің қанығу түрлері бойынша түрлері	
1	Сырдария	A	Еріген қар мен мұздықтардан қоректенетін өзендер
2	Зарафшан	B	Маусымдық қар мен жаңбыр суымен қоректенетін өзендер
3	Ахангарон	C	Мұздықтар мен қардың еруімен қоректенетін өзендер
4	Мурғаб	D	Тұрақты және маусымдық еріген қар суымен қоректенетін өзендер

1		2		3		4	

9. Төменде келтірілген Орта Азиядағы топырақ түрлерін таралу аймақтарымен сәйкестендір.

Топырақ түрі		Топырақтың таралу аймағы	
1	Боз топырақтар	A	Ежелгі өзен атыраулары
2	Сұр реңктері бар қоңыр топырақтар	B	Таулардың етегі мен таудың алды аумақтары
3	Тақырлар	C	Ежелгі қирандылар
4	Шалғынды-аллювиалды топырақтар	D	Ірі өзендердің атыраулары

1		2		3		4	

10. Төменде келтірілген табиғи-географиялық аймақтарды олар орналасқан табиғи географиялық шағын өлкелермен сәйкестендір.

Табиғи географиялық шағын өлкелер		Табиғи географиялық аймақтар	
1	Қазақстан	A	Жоғарғы Әмудария аңғары
		B	Қызылқұм шөлі
2	Тұран	C	Орталық Тянь-шань
		D	Торғай дала өлкесі

1	2

8. Әлемнің аймақтық сипаттамасы (Қолдану)

1. Төменде берілген елдерді олар орналасқан аралдармен сәйкестендір.

Елдер		Аралдар	
1	Франция	A	Суматра
2	Үндістан	B	Корсика
3	Индонезия	C	Хонсю
4	Жапония	D	Никобар

1		2		3		4	

2. Төменде берілген елдерді оларға тән ерекшеліктермен сәйкестендір.

Елдер		Ерекшеліктер	
1	АҚШ	A	Тянь-Шань таулары ірі мұздықтардың болуына байланысты су-энергетикалық ресурстармен жақсы қамтамасыз етілген
2	Иран	B	Халқының 60%-дан астамы парсылар, бірақ әзірбайжандар, күрдтер, арабтар, түрікмендер, армяндар және басқа ұлттар да ел аумағында тұрады
3	Қырғызстан	C	Ірі қалалардың көпшілігі батыс және оңтүстік жағалау аймақтарында орналасқан
4	Түркия	D	1790 жылдан бастап әр 10 жыл сайын тұрақты халық санағы жүргізіліп келеді

1		2		3		4	

3. Төменде берілген Еуропа елдерін оларға тән сипаттамаларымен сәйкестендір.

Елдер		Ерекшеліктер	
1	Хорватия	A	Аралда орналасқан мемлекет
2	Чехия	B	Ішкі континенттік мемлекет
3	Дания	C	Жартыаралда орналасқан мемлекет
4	Мальта	D	Теңіз жағалауындағы құрлықтық мемлекет

1		2		3		4	

4. Төменде берілген Америка құрлығы елдерін (1, 2, 3) оларға тән ерекшеліктермен (A, B, C) сәйкестендір.

Елдер		Ерекше өзгешеліктері	
1	Колумбия	А	Аралда орналасқан мемлекет
2	Парагвай	В	Ішкі континенттік мемлекет
3	Доминика	С	Теңіз жағалауындағы құрлықтық мемлекет

1		2		3	

5. Төменде берілген Азия елдерін оларға тән ерекшеліктермен сәйкестендір.

Елдер		Ерекше өзгешеліктері	
1	Қытай	А	Аралда орналасқан мемлекет
2	Моңғолия	Б	Ішкі континенттік мемлекет
3	Индонезия	С	Жартыаралда орналасқан мемлекет
4	Үндістан	Д	Теңіз жағалауындағы құрлықтық мемлекет

1		2		3		4	

6. Төменде берілген елдерді және олардың географиялық орнына қарай түрлерін дұрыс сәйкестендір.

Географиялық орны бойынша түрлері		Елдер	
1	Арал мемлекеттері	А	Эфиопия
2	Жартыарал мемлекеттері	В	Куба
3	Теңіз жағалауы бар құрлықтық мемлекеттер	С	Түркия
4	Теңізге шығу мүмкіндігі жоқ мемлекеттер	Д	Ресей

1		2		3		4	

7. Төменде берілген елдерді және олардың географиялық орнына қарай түрлерін дұрыс сәйкестендір.

Елдер		Географиялық орны бойынша түрлері	
А	Чад	1	Арал мемлекеттері

B	Индонезия	2	Жартыарал мемлекеттері
C	Иран	3	Теңіз жағалауы бар құрлықтық мемлекеттер
D	Греция	4	Теңізге шығу мүмкіндігі жоқ мемлекеттер

1		2		3		4	

8. Төменде көрсетілген елдерді өз аумағындағы аралдармен сәйкестендір.

Елдер		Аралдар	
1	Жапония	A	Калимантан
2	АҚШ	B	Кюсю
3	Индонезия	C	Сицилия
4	Италия	D	Ньюфаундленд

1		2		3		4	

9. Төменде көрсетілген елдерді жағалауларын шайып жатқан теңіздермен сәйкестендір.

Елдер		Теңіздер	
1	Түркия	A	Кариб теңізі
2	Мексика	B	Қара теңіз
3	Италия	C	Қызыл теңіз
4	Мысыр	D	Адриатикалық теңіз

1		2		3		4	

10. Төменде келтірілген елдерді жағалауларын шайып жатқан теңіздермен сәйкестендір.

Елдер		Теңіздер	
1	Ямайка	A	Кариб теңізі
2	Франция	B	Жерорта теңізі
3	Корея Республикасы	C	Қызыл теңіз
4	Сауд Арабиясы	D	Жапон теңізі

1		2		3		4	

9. Әлемнің аймақтық сипаттамасы (Қолдану)

1. Азиядағы Мурғаб, Тажан өзендері және «Ахалтеке» тұқымды атымен танымал елдің атын жаз.

2. 2012 жылдан бастап электр энергиясын өндіру көлемі бойынша әлемде бірінші орында тұрған елдің атауын жаз.

3. Аумағының 97%-ы 4 ірі аралда орналасқан Шығыс Азия елінің атауын жаз.

4. Атом электр станциялары елде өндірілетін электр энергиясының шамамен 80%-ын құрайды. Бұл көрсеткіш бойынша ... әлемде бірінші орында. Нүктенің орнына елдің атауын жаз. *Көп нүктенің орнына түсірілген елдің атын жаз.*

5. Ең биік нүктесі – 6194 метр биіктіктегі Денали шыңы болып табылатын елдің атауын жаз.

6. Әлемдегі ең үлкен және қалың орман алқаптары, ең суы мол өзенімен танымал елдің атауын жаз.

7. Католиктер саны бойынша Еуропада бірінші орында тұрған елдің атауын жаз.

8. Жүн экспортында бірінші орында тұратын, ірі қалалары – Аделаида мен Перт болып табылатын елдің атауын жаз.

9. Бұл ел – көп ұлтты тропикалық Африка мемлекеті. Мұнда 250-ден астам ұлт өкілдері тұрады. Олардың ішіндегі ең ірілері – йоруба және игбо ұлттары. Сипатталған елдің атауын жаз. *Төмендегі ұяшықтарға сипатталған елдің атын жаз.*

10. Бұл елдің жағалауларын солтүстікте Солтүстік Мұзды мұхит, шығыста Атлант мұхиты, оңтүстік-батыста Тынық мұхиты шайып жатыр. Аумағы

бойынша әлемде 2-орында. Сипатталған елдің атауын жаз. Төмендегі ұяшықтарға сипатталған елдің атын жаз.

10. Әлем шаруашылығының жалпы сипаттамасы (Қолдану)

1. Төменде берілген елдерді олардың сипаттамаларымен сәйкестендір.

Елдер		Сипаттама	
1	Катар	A	Газ өндіру бойынша көшбасшы
2	Нидерланды	B	Электр энергиясын өндіруде жетекші
3	Қытай	C	Өндірілген электр энергиясының негізгі бөлігі жылу электр станцияларына тиесілі
4	АҚШ	D	Сұйытылған газ өндіру бойынша жетекші

1		2		3		4	

2. Төменде берілген елдерді сипаттамаларымен сәйкестендір.

Елдер		Сипаттама	
1	Тайланд	A	Әлемдегі ең ірі жүгері өндіруші ел
2	Бразилия	B	Бидай өндірісі бойынша жетекші ел
3	АҚШ	C	Дүниежүзінде қант қамысы өндіруден көш бастап тұрған ел
4	Қытай	D	Табиғи каучук өндірісі бойынша жетекші ел

1		2		3		4	

3. Төменде берілген елдерді олардың сипаттамаларымен сәйкестендір.

Елдер		Сипаттама	
1	Бразилия	A	Елдің солтүстік облыстарында целлюлоза-қағаз өнеркәсібі дамыған
2	Жапония	B	Автокөлік құралдарының негізгі бөлігі биоотынмен (этанолмен) жұмыс істейді
3	Португалия	C	Еуропадағы түбекте орналасқан мемлекет
4	Ресей	D	Таулы бедері ауыл шаруашылық жерлерінің жетіспеушілігіне себеп болады

1		2		3		4	

4. Төменде берілген елдерді (1, 2, 3) олардың сипаттамаларымен (A, B, C) өзара сәйкестендір.

Елдер		Сипаттама	
1	Ресей	A	Биоотын өндірісінде әлемде екінші орында

2	Бразилия	Б	Жер көлемі жөнінен әлем елдері арасында 9-шы орында
3	Қазақстан	С	Дүние жүзіндегі елдер арасындағы ең үлкен жер қорына ие

1		2		3	

5. Төменде берілген елдерді оларға тән сипаттамаларымен сәйкестендір.

Елдер		Сипаттама	
1	Үндістан	А	Ел аумағының 70%-ын жерлермен қамтылған
2	Бразилия	В	ЖІӨ көлемі бойынша әлемде Қытай мен АҚШ-тан кейін 3-ші орында.
3	Корея Республикасы	С	Ең ірі өзендер – Накдунган және Ханганг
4	Ресей	Д	Нәсілдік құрамы бойынша еуропеоидтар мен мулаттар басым

1		2		3		4	

6. Төменде берілген елдерді олардың электр энергиясына сұранысын қанағаттандыратын негізгі энергия көзімен сәйкестендір.

Энергия көзі		Елдер	
1	Жылу электр энергиясы	А	Колумбия
2	Гидроэнергетика	В	Мексика
3	Атом энергетикасы	С	Корея Республикасы

1		2		3	

7. Төменде аталған елдерді олар әзірлеген баламалы энергия көздерінің түрімен сәйкестендір.

Баламалы энергия көзі		Елдер	
1	Геотермалдық энергия	А	Нидерланды
2	Энергияны көтеру	Б	Исландия
3	Жел энергиясы	С	Канада

1		2		3	

8. Төменде келтірілген әлем елдерін олардың әлеуметтік-экономикалық даму жағдайына қарай түрлеріне сәйкестендір.

Елдер		Әлеуметтік-экономикалық даму деңгейіне қарай елдердің типтері	
1	Франция	A	Аграр-индустриалды
2	Ауғанстан	B	Постиндустриалды
3	Бразилия	C	Аграрлық
4	Қазақстан	D	Индустриалды
5	Камбоджа	E	Индустриалды-аграрлық

1		2		3		4		5	

9. Кестеде берілген елдердің атауларын олардың басқару формасымен сәйкестендір.

Елдер		Басқару формалары	
1	Тәжікстан	A	Президенттік республика
2	Дания	B	Конституциялық монархия
3	Оман	C	Парламенттік республика
4	Германия	D	Абсолютті монархия

1		2		3		4	

10. Кестеде берілген елдердің атауларын олардың басқару формасымен сәйкестендір.

Елдер		Басқару формалары	
1	Австралия	A	Президенттік республика
2	Аргентина	B	Конституциялық монархия
3	Бруней	C	Парламенттік республика
4	Болгария	D	Абсолютті монархия

1		2		3		4	

11. Өзбекстанның экономикалық аймақтары (облыстары) (Қолдану)

1. Берілген белгілердің ішінен Науаи облысына жататындарын көрсет.

1. Территориясының көп бөлігін Қызылқұм шөлі құрайды
2. Алқаптың ортасынан Зарафшан өзені ағып өтеді
3. Сангзор аңғары орналасқан
4. Шөл жайылымдарында ет және май үшін гиссар қойы өсіріледі
5. Мұрынтау алтын кені орналасқан
6. Тамды, Нұрата аудандарында бақшалар мен жүзімдіктер көп
7. Аумағы оңтүстікте биік таулармен қоршалған
8. Бұхара және Самарқанд облыстарының аумағынан құралған

2. Берілген белгілердің ішінен Жызақ облысына жататындарын көрсет.

1. Территориясының көп бөлігі Жам шөлінен тұрады
2. Мырзашөл экономикалық аймағының оңтүстік-батысында орналасқан
3. Гиссар жотасы орналасқан
4. Ақтас мәрмәр кені орналасқан
5. Табиғи газ Бұхара облысынан, ал электр энергиясы Сырдария облысынан жеткізіледі
6. Шөл жайылымдарында ет және май үшін гиссар қойы өсіріледі

3. Берілген белгілердің ішінен Бұхара облысына жататындарын көрсет.

1. Территориясының көп бөлігін Қызылқұм шөлі құрайды
2. Оңтүстік экономикалық аймақтың оңтүстік-батысында орналасқан
3. Отын пайдалы қазбаларға бай емес
4. Көкпатас алтын кені орналасқан
5. Оққум және Порсонкул аймақтарында мұнай мен табиғи газдың үлкен қоры анықталған
6. Шөл жайылымдарында ет және май үшін гиссар қойы өсіріледі
7. Облыстың оңтүстік-шығысындағы қалада ірі мұнай өңдеу зауыты бар

4. Берілген белгілердің ішінен Жызақ облысына жататындарын көрсет.

1. Территориясының үлкен бөлігін Зарафшан жоталары құрайды
2. Облыс аумағы Зарафшан экономикалық аймағының оңтүстік-батысында орналасқан
3. Жерлері Сангзор өзені мен Оңтүстік Мырзашөл каналының суымен суландырылады
4. Облыстағы Балықшы көлінде шипалы балшық көп
5. Порсонкөл аймағында мұнай мен табиғи газдың үлкен қоры анықталған
6. Облыста аккумулятор зауыты, трикотаж фабрикасы, құрылыс материалдары зауыттары бар
7. Облыстың оңтүстік-шығысындағы қалада ірі мұнай өңдеу зауыты бар

5. Берілген белгілердің ішінен Әндіжан облысына жататындарын көрсет.

1. Территориясының үлкен бөлігін Язъяван шөлі құрайды
2. Ферғана экономикалық аймағының шығысында орналасқан
3. Жанатын мен минералды ресурстарға бай

4. Облыстағы бау-бақшасы мен жүзім алқаптары қыраттардың есебінен кеңейіп келеді
5. Облыс үшін тау-кен өнеркәсібі салалары маңызды
6. Шөл жайылымдарында ет және май үшін гиссар қойы өсіріледі
7. Облыстан өндірілген мұнай құбыр арқылы Ферғанадағы мұнай өңдеу зауытына жіберіледі

6. Берілген белгілердің ішінен Оңтүстік экономикалық аймаққа жататындарын көрсет.

1. Ауғанстан, Түрікменстан және Тәжікстанмен шекаралас
2. Оңтүстіктен Сырдария өзені ағып өтеді
3. Ауданы жөнінен республикадағы екінші орында
4. Ең төменгі нүктесі -12 метр
5. Астық және мақта егілетін алқаптары бойынша республикада бірінші орында
6. 1997 жылы ірі мұнай өңдеу зауыты салынған
7. Өзбекстанның ең биік нүктесі осы экономикалық аймақта орналасқан
8. Тахиаташ ЖЭС бар

7. Берілген белгілердің ішінен Төменгі Әмудария экономикалық аймағына жататындарын көрсет.

1. Түрікменстан және Қырғызстанмен шекаралас
2. Халық саны мен тығыздығы Арал теңізіне қарай азаяды
3. Аумағы бойынша елде үшінші орында
4. Ауыл шаруашылығында пайдаланылатын жердің шамамен 90%-ы жайылымдар
5. Мақта егістігі бойынша республикада бірінші орында
6. Қоңырат сода зауыты мен Үрге газ кені орналасқан
7. Өзбекстанның ең төменгі нүктесі осы экономикалық аймақта орналасқан
8. Талимаржан ЖЭС бар

8. Берілген белгілердің ішінен Хорезм облысына жататындарын көрсет.

1. Қорғасын, мырыш, вольфрам кен орындары бар
2. Территориясының үлкен бөлігі Әмудария атырауынан тұрады
3. Шығыс бөлігін Гисар таулары қоршап жатыр
4. Бес қала бар
5. Арал теңізі оның экономикасына айтарлықтай әсер етеді
6. Жіңішке талшықты мақта өсіріледі
7. Облыстың оңтүстік өңірінде «Замин» шипажайы салынған

8. Өмүдәрияның сол жағалауында орналасқан

9. Берілген белгілердің ішінен Ферғана экономикалық аймағына жататындарын көрсет.

1. Халық саны бойынша елімізде бірінші орында
2. Экономикалық аймағының шығыс бөлігінен Сырдария өзені ағып өтеді
3. Бұл экономикалық аймақ өз құрамына 2 облысты қамтиды
4. Өзбекстанда өсірілетін мақтаның 1/4 бөлігін береді
5. Елде жалғыз «миллионер» қала бар
6. Ірі қыш, пышақ жасау, жібек өндірісі орталықтары бар
7. Экономикасының негізгі саласы – мал шаруашылығы
8. Елдегі ең ірі шөлдер осы аймақта орналасқан

10. Берілген белгілердің ішінен Зарафшан экономикалық аймағына жататындарын көрсет.

1. Ауданы жағынан Төменгі Өмүдәрия экономикалық аймағынан кейін екінші орында
2. Экономикалық аймақтың шығыс бөлігінен Өмүдәрия өзені ағып өтеді
3. Бұл экономикалық аймақ өз құрамына 2 облысты қамтиды
4. Территориясының негізгі бөлігін жазықтар құрайды (Қызылқұм шөлі)
5. Елде жалғыз «миллионер» қала бар
6. Ірі қыш, пышақ жасау, жібек өндірісі орталықтары бар
7. Экономикасының негізгі саласы – машина жасау
8. Жылына 5 млн тонна мұнайды қайта өңдейтін кәсіпорын орналасқан

12. Материктердің табиғаты (Қолдану)

1. Солтүстік Америка материгіндегі географиялық объектілер мен олардың орналасқан табиғат зоналарын сәйкестендір.

Географиялық объектілер		Табиғат зоналары	
1	Гренландия аралы	A	Арктикалық шөлдер
2	Ұлы жазықтар	B	Маусымдық ылғалды ормандар
3	Жағалау жотасы	C	Қатты жапырақты мәңгі жасыл ормандар мен бұталар
4	Флорида түбегі	D	Орманды дала және дала зоналары

1		2		3		4	

2. Оңтүстік Америка материгінің географиялық объектілер және олардың орналасқан табиғат зоналарымен сәйкестендір.

Географиялық объектілер		Табиғат зоналары	
1	Патагония	A	Аралас және жалпақ жапырақты ормандар
2	Ориноко дельтасы	B	Сернам экваторлық ормандары
3	Рио-Негро бассейні	C	Шөлейттер мен шөлдер
4	Жалынды Жер аралы	D	Саванналар мен сирек ормандар

1		2		3		4	

3. Еуразия материгінің географиялық объектілер және олардың орналасқан табиғат зоналарымен сәйкестендір.

Географиялық объектілер		Табиғат зоналары	
1	Балқаш көлі	A	Шөлейттер мен шөлдер
2	Декан үстірті	B	Сернам экваторлық ормандары
3	Сена өзені	C	Аралас және жалпақ жапырақты ормандар
4	Сулавеси аралы	D	Саванналар мен сирек ормандар

1		2		3		4	

4. Аралдар мен олар орналасқан климаттық аймақтарды сәйкестендір.

Аралдар атауы		Климаттық аймақтар	
1	Куба аралы	A	Тропикалық аймақ
2	Исландия аралы	B	Қоңыржай аймақ
3	Сахалин аралы	C	Субэкваторлық аймақ
4	Шри-Ланка аралы	D	Субарктикалық аймақ

1		2		3		4	

5. Австралия материгінің географиялық объектілер және олардың орналасқан табиғат зоналарымен сәйкестендір.

Географиялық объектілер		Табиғат зоналары	
1	Кэри көлі	A	Шөлейттер мен шөлдер
2	Арнемланд түбегі	B	Маусымдық ылғалды (муссондық) ормандар
3	Байрон мұрны	C	Саванналар мен сирек ормандар
4	Мельбурн қаласы	D	Қатты ағашты мәңгі жасыл ормандар мен бұталы алқаптар

1		2		3		4	

6. Австралия материгінің географиялық объектілер және олардың орналасқан климаттық аймақтармен сәйкестендір.

Географиялық объектілер		Климаттық аймақтар	
1	Кейп-Йорк түбегі	A	Оңтүстік қоңыржай аймақ
2	Кэри көлі	B	Оңтүстік тропиктік аймақ
3	Виктория үлкен шөлі	C	Оңтүстік субтропиктік аймақ
4	Тасмания аралы	D	Оңтүстік субэкваторлық аймақ

1		2		3		4	

7. Африка материгінің географиялық объектілер және олардың орналасқан климаттық аймақтармен сәйкестендір.

Географиялық объектілер		Климаттық аймақтар	
1	Бен Секканың мұрны	A	Оңтүстік тропиктік аймақ
2	Жақсы үміт мұрны	B	Солтүстік тропиктік аймақ
3	Намиб шөлі	C	Оңтүстік субтропиктік аймақ
4	Сахара	D	Солтүстік субтропиктік аймақ

1		2		3		4	

8. Төменде келтірілген Еуразиялық табиғи зоналарды олардың ландшафттарын бейнелейтін суреттермен сәйкестендір.

1. Шөлейт зонасы
2. Тайга зонасы
3. Сернам экваторлық ормандар зонасы
4. Шөл зонасы

A	B	C	D

1		2		3		4	

9. Солтүстік Америка материгінің географиялық объектілер және олардың орналасқан өлкелерді сәйкестендір.

Географиялық объектілер		Табиғи географиялық өлкелер	
1	Лаврентий қыраттары	A	Арктика аралдары

2	Аляска Кордильера	B	Шығыс
3	Гренландия	C	Орталық Америка
4	Юкатан түбегі	D	Кордильера таулары

1		2		3		4	

10. Оңтүстік Америка материгінің географиялық объектілер және олардың орналасқан өлкелерді сәйкестендір.

Географиялық объектілер		Табиғи географиялық өлкелер	
1	Титикака көлі	A	Орталық Анд
2	Салинас Чикас ойысы	B	Амазония
3	Рио-Негро өзені	C	Оңтүстік Анд
4	Аконкагуа тауы	D	Патагония

1		2		3		4	

13. Географиялық қабық және географиялық карталар (Білу)

1. Жер қыртысы мен мантияның жоғарғы бөлігін қамтитын қабық ... деп аталады. Төмендегі ұяшықтардағы нүктелердің орнына түсірілген сөзді жаз.

2. Ауа райының белгілі бір жерге тән көпжылдық тәртібі (жағдайы) сол жердің ...-ы деп аталады. Төмендегі ұяшықтардағы нүктелердің орнына түсірілген сөзді жаз.

3. Аустралиядағы Орталық ойпатта тасты құрғақ өзен аңғарлары — ... жиі кездеседі. Төмендегі ұяшықтардағы нүктелердің орнына түсірілген сөзді жаз.

4. Оңтүстік Америка материгіндегі экваторлық ормандар зонасын ... деп атайды. Төмендегі ұяшықтардағы нүктелердің орнына түсірілген сөзді жаз.

5. ... карталарда Жер бетінің қай жерінде қанша жауын-шашын түсетіні, ауа температурасы қандай болатыны, желдердің бағыты көрсетіледі. Төмендегі ұяшықтардағы нүктелердің орнына түсірілген сөзді жаз.

6. Ауа райының белгілі бір жерге тән көпжылдық тәртібі (жағдайы) ... деп аталады. Төмендегі ұяшықтарға нүктелердің орнына түсірілген сөзді жаз.

7. Пайдалануға ең ыңғайлы ... масштаб тең бөліктерге бөлінген түзу сызық түрінде болады. Төмендегі ұяшықтардағы нүктелердің орнына түсірілген сөзді жаз.

8. Жер бетінің көлемі, пайда болу тегі, жасы және даму тарихы әртүрлі пішіндері ... деп аталады. Төмендегі ұяшықтардағы нүктелердің орнына түсірілген сөзді жаз.

9. Жер бетіндегі әрбір нүктенің ендігі мен ұзындығы сол нүктенің географиялық ..... деп аталады. Төмендегі ұяшықтардағы нүктелердің орнына түсірілген сөзді жаз.

10. ... карталарда ауданның жалпы көрінісі, яғни рельеф, өзендер, көлдер, теңіздер, қалалар, мұхиттардағы ірі ағыстар және т.б. көрсетіледі. Төмендегі ұяшықтардағы нүктелердің орнына түсірілген сөзді жаз.

14. Әлемнің аймақтық сипаттамасы (Қолдану)

1. Мемлекеттер мен олардың аумағында орналасқан географиялық объектілерді сәйкестендір.

Мемлекеттер		Географиялық объектілер	
1	Канада	A	Амазонка өзені
2	Бразилия	B	Сахара шөлі
3	Мали	C	Виннипег қаласы
4	Ұлыбритания	D	Бен Невис тауы

1		2		3		4	

2. Мемлекеттер мен олардың аумағында орналасқан географиялық объектілерді сәйкестендір.

Мемлекеттер		Географиялық объектілер	
1	Германия	A	Юра таулары
2	Франция	B	Йоханнесбург қаласы

3	Үндістан	С	Везер өзені
4	Оңтүстік Африка Республикасы	D	Ганг өзені

1		2		3		4	

3. Мемлекеттер мен олардың аумағында орналасқан географиялық объектілерді сәйкестендір.

Мемлекеттер		Географиялық объектілер	
1	Ресей	A	Луара өзені
2	Үндістан	B	Тар шөлі
3	Франция	C	Орал таулары
4	АҚШ	D	Ниагара сарқырамасы

1		2		3		4	

4. Мемлекеттер мен олардың аумағында орналасқан географиялық объектілерді сәйкестендір.

Мемлекеттер		Географиялық объектілер	
1	Қытай	A	Монреаль қаласы
2	Нигерия	B	Лагос қаласы
3	Бразилия	C	Тибет таулы қыраты
4	Канада	D	Амазонка өзені

1		2		3		4	

5. Мемлекеттер мен олардың ішінде орналасқан қалаларды сәйкестендір.

Мемлекеттер		Географиялық объектілер	
1	Канада	A	Буэнос-Айрес
2	Оңтүстік Африка Республикасы	B	Йоханнесбург
3	КХДР	C	Торонто
4	Аргентина	D	Пхеньян

1		2		3		4	

6. Мемлекеттер мен олардың аумағында орналасқан географиялық объектілерді сәйкестендір.

Мемлекеттер		Географиялық объектілер	
1	Канада	A	Гудзон шығанағы
2	Аргентина	B	Киншаса қаласы
3	Иран	C	Эльбурс таулары

4	Конго Демократиялық Республикасы	D	Парана өзені

1		2		3		4	

7. Мемлекеттер мен олардың аумағында орналасқан географиялық объектілерді сәйкестендір.

Мемлекеттер		Географиялық объектілер	
1	Оңтүстік Африка Республикасы	A	Кейп таулары
2	Италия	B	Өлім алқабы
3	Бразилия	C	По өзені
4	АҚШ	D	Амазонка өзені

1		2		3		4	

8. Мемлекеттер мен олардың аумақтарында орналасқан географиялық объектілерді сәйкестендір.

Мемлекеттер		Географиялық объектілер	
1	Түркия	A	Денали шыңы
2	АҚШ	B	Дракон таулары
3	Оңтүстік Африка Республикасы	C	Анд таулары
4	Эквадор	D	Ван көлі

1		2		3		4	

9. Мемлекеттер мен олардың аумағында орналасқан географиялық объектілерді сәйкестендір.

Мемлекеттер		Географиялық объектілер	
1	Танзания	A	Титикака көлі
2	Ресей	B	Виктория көлі
3	Қырғызстан	C	Ладога көлі
4	Перу	D	Ыстықкөл

1		2		3		4	

10. Мемлекеттер мен олардың аумағында орналасқан географиялық объектілерді сәйкестендір.

Мемлекеттер		Географиялық объектілер	
1	Италия	A	Виннипег көлі

2	Мадагаскар	B	Падан жазығы
3	Канада	C	Антананариву қаласы
4	Тәжікстан	D	Турсунзаде қаласы

1		2		3		4	

15. Өзбекстанның табиғи географиясы (Қолдану)

1. Берілген табиғи географиялық округтерді және олардың ерекшеліктерін сәйкестендір.

Табиғи географиялық аймақтар		Ерекшеліктері	
1	Сурхандария	A	Бұл аймақта Кассарма шоқысы орналасқан
2	Үстірт	B	Оңтүстік бөлігінде Қоратөпа тауы орналасқан
3	Орта Зарафшан	C	Облыстың жер бедері солтүстіктен оңтүстікке, шығыс пен батысқа қарай орталыққа қарай азаяды

1		2		3	

2. Берілген табиғи-географиялық округтер мен олардың ерекшеліктерін сәйкестендір.

Табиғи географиялық аймақтар		Ерекшеліктері	
1	Ферғана	A	Орталық бөлігінде Язьяван және Қарақалпақ шөлдері орналасқан
2	Үстірт	B	Оның оңтүстік-батысынан транзиттік өзен Әмудария ағып өтеді
3	Қызылқұм	C	Геоморфологиялық құрылымы жағынан ендік бойына бағытталған бірнеше қатпарлар мен биіктіктерден тұрады

1		2		3	

3. Берілген табиғи-географиялық округтер мен оларға тән ерекшеліктерін өзара сәйкестендір.

Табиғи географиялық аймақтар		Ерекшеліктері	

1	Сурхандария	А	Тұран жазығының орталық бөлігінде, Үстірт пен Қызылқұм округтерінің аралығында орналасқан
2	Арал	В	Пискомб өзені - округтегі ең үлкен өзендердің бірі
3	Шыршық-Ахангарон	С	Округте ұзындығы 20 шақырымнан асатын 35 өзен бар

1		2		3	

4. Берілген табиғи географиялық округтер мен оларға тән ерекшеліктерін өзара сәйкестендір.

Табиғи географиялық аймақтар		Ерекшеліктері	
1	Төменгі Зарафшан	А	Түркістан, Моргузар, Нұрота тауларының солтүстік беткейлерін қамтиды
2	Қашқадария	В	Долталишор, Шорсой, Сухташор, Йонбашор сияқты шорлы орындар орналасқан
3	Мырзашөл	С	Округте ең көп таралған тау жыныстары - кайнозой дәуірінің неоген және палеоген шөгінділері

1		2		3	

5. Берілген табиғи географиялық округтер және олардың территориясында орналасқан рельеф формаларын сәйкестендір.

Табиғи географиялық аймақтар		Ерекшеліктері	
1	Орта Зарафшан	А	Қарақалпақ шөлі
2	Ферғана	В	Оқтау жотасы
3	Үстірт	С	Асакаовдон ойысы

1		2		3	

6. Берілген табиғи географиялық округтер мен оларға тән ерекшеліктерін өзара сәйкестендір.

Табиғи географиялық аймақтар		Ерекшеліктері	
1	Орта Зарафшан	А	Сурхан-Шерабад аңғары мен оны қоршаған тауларды алып жатыр
2	Сурхандария	В	Шүркөл, Судочье, Әбілкөл көлдері бар

3	Төменгі Әмудария	С	Каттақорған су қоймасы салынған

1		2		3	

7. Берілген табиғи географиялық округтер мен олардың ішінде орналасқан өзендер/сайларды сәйкестендір.

Табиғи географиялық аймақтар		Өзен/Сайлар	
1	Орта Зарафшан	А	Шерабад
2	Сурхандария	В	Сангзор
3	Мирзачөл	С	Үргутсай
4	Ферғана	Д	Исфара

1		2		3		4	

8. Берілген табиғи географиялық округтер мен оларға тән ерекшеліктерін өзара сәйкестендір.

Табиғи географиялық аймақтар		Ерекшеліктері	
1	Төменгі Зарафшан	А	Бадам тәрізді алқапта орналасқан
2	Қашқадария	В	Бірнеше ірі мұнай-газ кен орындары бар
3	Ферғана	С	Аудан солтүстікте Зарафшан жотасымен қоршалған

1		2		3	

9. Берілген табиғи географиялық округтерді және оларда кездесетін топырақ түрлерін сәйкестендір.

Табиғи географиялық аймақтар		Топырақ түрлері	
1	Қызылқұм	А	Тақыр топырақтар, құмды сортаң топырақтар
2	Шыршық-Ахангарон	В	Құмдақ, құмды, сары реңді қоңыр топырақтар
3	Арал	С	Боз топырақ, қоңыр тау-орман топырақтары

1		2		3	

10. Берілген табиғи географиялық округтер мен олардың территориясында орналасқан географиялық объектілерді сәйкестендір.

Табиғи географиялық аймақтар		Географиялық объектілер	
1	Шыршық-Ахангарон	A	Кассарма қыраттары
2	Үстірт	B	Көксув тауы
3	Мирзачөл	C	Қойташ тауы

1		2		3	

16. Материктер мен мұхиттардың табиғаты (Қолдану)

1. Берілген ерекшеліктердің ішінен Еуразия материгіне тәндерін бөліп көрсет.

1. Аймағының солтүстігінде суық арктикалық климат басым
2. Оңтүстігінде Гималай таулы өлкесі орналасқан
3. Ең биік тұщы су тау көлі бар
4. Ең суы мол өзені материктің батысында орналасқан
5. Дүниежүзіндегі ең ірі түбек бар
6. Батыс бөлігінде солтүстіктен оңтүстікке бағытталған ірі жазық бар
7. Дүниежүзіндегі ең ұзын және суы мол өзені бар
8. Аймағы біртұтас тұрақты платформа қалқанынан тұрады

2. Берілген ерекшеліктердің ішінен Аустралия материгіне тәндерін бөліп көрсет.

1. Оңтүстігінде суық антарктикалық климат басым
2. Солтүстігінде Карпентария шығанағы орналасқан
3. Шөлдерінде тасты сахаралар – хамадалар кездеседі
4. Толығымен оңтүстік жарты шарда орналасқан
5. Ең суы мол өзені материктің батысында орналасқан
6. Батыс бөлігінде солтүстіктен оңтүстікке бағытталған ірі жазық бар
7. Дүниежүзіндегі ең терең және тұщы су көлі бар
8. Материктің 95% аумағы ойпаттар мен үстірттерден тұрады

3. Берілген ерекшеліктердің ішінен Солтүстік Америка материгінің Кордильер таулы өлкесіне тәндерін бөліп көрсет.

1. Оңтүстігінде суық арктикалық климат басым
2. Гренландия, Канадалық Арктика архипелагын қамтиды
3. Аймағы жазық, сол себепті географиялық белдеулер айқын көрінеді
4. Материктің ең биік шыңы Денали (Мак-Кинли, 6194 м) осы жерде
5. Толығымен оңтүстік жарты шарда орналасқан
6. Аляска түбегі мен Алеут аралдарында жиі жер сілкіністері болады
7. Ішкі үстірттерде тау тундра өсімдіктері дамыған
8. Бұл аймаққа тропиктік климат тән

4. Берілген ерекшеліктердің ішінен Батыс Сібір өлкесіне тәндерін бөліп көрсет.

1. Өлке аумағының абсолюттік биіктігі 300 м-ден аспайды
2. Өлке өз атауын алған ойпат пен Кар теңізіндегі бірнеше кішігірім аралдарды қамтиды
3. Ең биік нүктесі Кавказ тауларында, биіктігі 5642 м
4. Сібірдің орталық бөлігін алып, шығыста Колыма өзенінің аңғарына дейін созылады
5. Обь, Ертіс, Таз және Пур – өлкедегі ең ірі өзендер
6. Путорана тауларында абсолюттік биіктік 1701 м
7. Енисей, Лена, Алдан, Колыма, Таймыр, Хатанга, Вилуй, Анабар – негізгі өзендер
8. Өлкенің орталық және оңтүстік бөлігінен Альпі-Гималай белсенді сейсмикалық аймағы өтеді

5. Берілген ерекшеліктердің ішінен Солтүстік Африка табиғи географиялық өлкесіне тәндерін бөліп көрсет.

1. Аймағының көп бөлігінде ылғалды экваторлық климат басым
2. Оңтүстігінде маусымдық ылғалды ормандардан бастап солтүстікте Жерорта теңізіне дейін созылған
3. Сахара шөлі мен Атлас таулары осы өлкеде орналасқан
4. Ең ірі рифттік аймақ осы жерде орналасқан
5. Батыста Атлант мұхиты жағалауларынан шығыста Эфиопия таулары етегіне дейін созылады
6. Бұл өлкені кейде "Африка құрлығының төбесі" деп атайды
7. Конго – Замбези суайрығынан оңтүстіктегі аумақтарды қамтиды
8. Солтүстігінде ылғалды муссон ормандары

6. Берілген ерекшеліктердің ішінен Солтүстік Америка материгіне тәндерін бөліп көрсет.

1. Шығысында ірі жыра (жер жарығы) бар
2. Оңтүстігінде Патагония табиғи географиялық өлкесі орналасқан
3. Материк жағалауларында ең биік толқын байқалады
4. Ең үлкен және ең терең көлдер осы материкте орналасқан
5. Өзендері екі мұхитқа суын құяды
6. Материктің солтүстігі күшті тілімденген
7. Үш белсенді жанартауы бар

8. Кейбір өзендері төменгі ағысында эстуарий түзеді

7. Берілген ерекшеліктердің ішінен Солтүстік Африка табиғи географиялық өлкесіне тәндерін бөліп көрсет.

1. Батыс бөлігінде меридиан бойынша бағытталған ірі көл орналасқан
2. Оңтүстігінен Ніл өзені ағып өтеді
3. Саванналық Судан осы өлкеде орналасқан
4. Ең үлкен және терең көлдер осы өлкеде орналасқан
5. Солтүстік-батысында қатты жапырақты мәңгі жасыл ормандар мен бұталар аймағы бар
6. Гвинея шығанағы жағалауы мен Конго алабын қамтиды
7. Ұлы Африка жарығы орналасқан
8. Өлкедегі Сахель аймағы шөптесін өсімдіктерге бай

8. Берілген ерекшеліктердің ішінен Антарктида материгіне тәндерін бөліп көрсет.

1. Материкте 3 жанартау бар
2. Виктория үлкен шөлі оның орталық бөлігінде қалыптасқан
3. Материктің ең биік нүктесі батыс жағалауында орналасқан
4. Бірнеше мемлекеттер ғылыми станциялар құрған
5. Батыс бөлігі жас таулардан, шығыс бөлігі платформада орналасқан
6. Барлық материктердің ішінде ең соңғы ашылған
7. Бірнеше ежелгі платформалардан тұрады
8. Жағалауларын 4 мұхит сулары шайып тұрады

9. Берілген ерекшеліктердің ішінен Аустралия материгіне тәндерін бөліп көрсет.

1. Материкте күшті тектоникалық белсенділік байқалады
2. Ірі көлдері бар, олар материктің орталық бөлігінде орналасқан
3. Аумағында 5000 метрден асатын 5-тен астам шың бар
4. Дүниежүзіндегі ең ірі сүтқоректі жануарлар осы жерде мекендейді
5. Әртүрлі қалталы жануарлардың отаны саналады
6. Материктің көп бөлігі оңтүстік тропиктік аймақта орналасқан
7. Кей кездері материктің ең төмен нүктесіне Купер-Крик өзені құйылады
8. Кейбір өзендері Солтүстік Мұзды мұхитқа суын құяды

10. Берілген ерекшеліктердің ішінен Аустралия материгіне тәндерін бөліп көрсет.

1. Материкте күшті тектоникалық белсенділік байқалады
2. Материктің көп бөлігі оңтүстік тропиктік аймақта орналасқан
3. Аумағында 5000 метрден асатын 5-тен астам шың бар
4. Дүниежүзіндегі ең ірі сүтқоректі жануарлар осы жерде мекендейді
5. Әртүрлі қалталы жануарлардың отаны саналады
6. Ірі көлдері бар, олар материктің орталық бөлігінде орналасқан
7. Кей кездері материктің ең төмен нүктесіне Купер-Крик өзені құйылады
8. Кейбір өзендері Солтүстік Мұзды мұхитқа суын құяды

17. Өзбекстанның табиғи географиясы (Білу)

1. Сырдария мен Арнасай көлі аралығында ... табиғи-географиялық округі орналасқан. Төмендегі ұяшықтарға нүктенің орнына түсірілген сөзді жаз.

2. ... округінің солтүстік-батысында құмды алқаптар кездеседі, олардың арасында сортаңдар мен сазды тақырлар бар. Төмендегі ұяшықтардағы нүктелердің орнына түсірілген сөзді жаз.

3. ... аридті-денудациялық плато болып есептеледі, абсолюттік биіктігі 100–200 м, айналасы шоқылармен қоршалған. Төмендегі ұяшықтардағы нүктелердің орнына түсірілген сөзді жаз.

4. ... округінің орталық бөлігінде аласа таулар орналасқан. Олардың ең маңыздысы – Құлжұқтау (785 м), Жетімтау (511 м), Томдиттау (974 м), Овминзаттау (695 м), Бөкентау (764 м), Сұлтан Увайс тауы (473 м). Төмендегі ұяшықтардағы нүктелердің орнына түсірілген сөзді жаз.

5. Бұхара өңірі оңтүстік-батысқа қарай аласарып, тарылып барып, ... платосымен жалғасады. Төмендегі ұяшықтардағы нүктелердің орнына түсірілген сөзді жаз.

6. Рельефі оңтүстік-шығыстан солтүстік-батысқа қарай аласаратын ... округінің солтүстігінде ірі көлдер орналасқан, жер асты сулары жер бетіне жақын әрі өте тұзды болып есептеледі. Төмендегі ұяшықтардағы нүктелердің орнына түсірілген сөзді жаз.

7. ... табиғи географиялық округтің солтүстік шекарасы Қоратөбе және Зирабұлақ-Зиёвуддин таулары арқылы, ал батыс шекарасы Жарқақ, Мүбәрәк және Теңізкөл қыраттары арқылы өтеді. Төмендегі ұяшықтардағы нүктелердің орнына түсірілген сөзді жаз.

8. ... табиғи-географиялық округі шығысы мен солтүстік-шығысынан Бабатау және Хисор таулары арқылы Тәжікстанмен шектеседі. Төмендегі ұяшықтардағы нүктелердің орнына түсірілген сөзді жаз.

9. .... табиғи-географиялық округінің аумағы соңғы жылдары қалыптасқан, топырағы өте сортаңданған және оның рельефіне эолды (желдік) үдерістер қатты әсер етеді. Төмендегі ұяшықтардағы нүктелердің орнына түсірілген сөзді жаз.

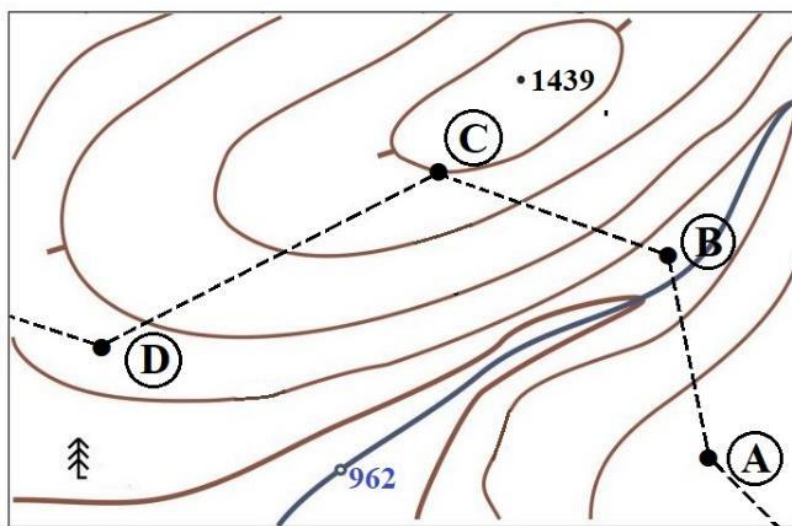

10. Округтің батыс шекарасы Жарқоқ, Мұбарак және Теңізкөл қыраттары арқылы өтеді. Оңтүстігі мен оңтүстік-батысында Сандиклықұм ... округін Түрікменстаннан бөліп тұрады. Төмендегі ұяшықтардағы нүктелердің орнына түсірілген сөзді жаз.

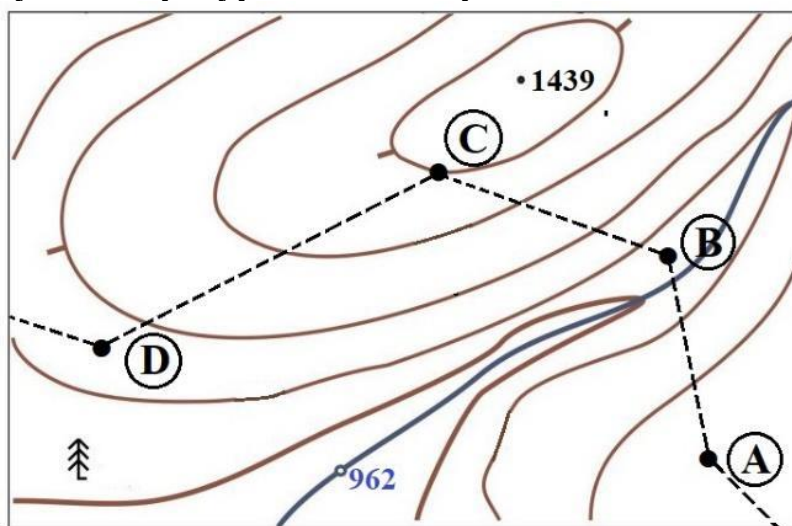

18. Картографиялық тапсырма (Қолдану)

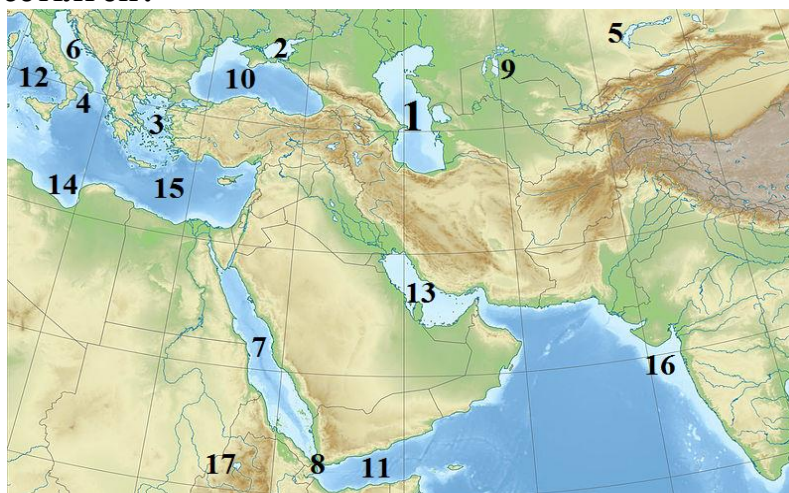
1. Географ сызбада бейнеленген аумақта зерттеу жүргізді. Ол зерттеген нүктелерін А, В, С, D әріптерімен белгіледі. Географ зерттеген нүктелердің қайсысында температура ең төмен болады?

2. Географ сызбада бейнеленген аумақта зерттеу жүргізді. Ол зерттеген нүктелерін А, В, С, D әріптерімен белгіледі. Географ зерттеген нүктелердің қайсысында ауа температурасы ең жоғары болады?

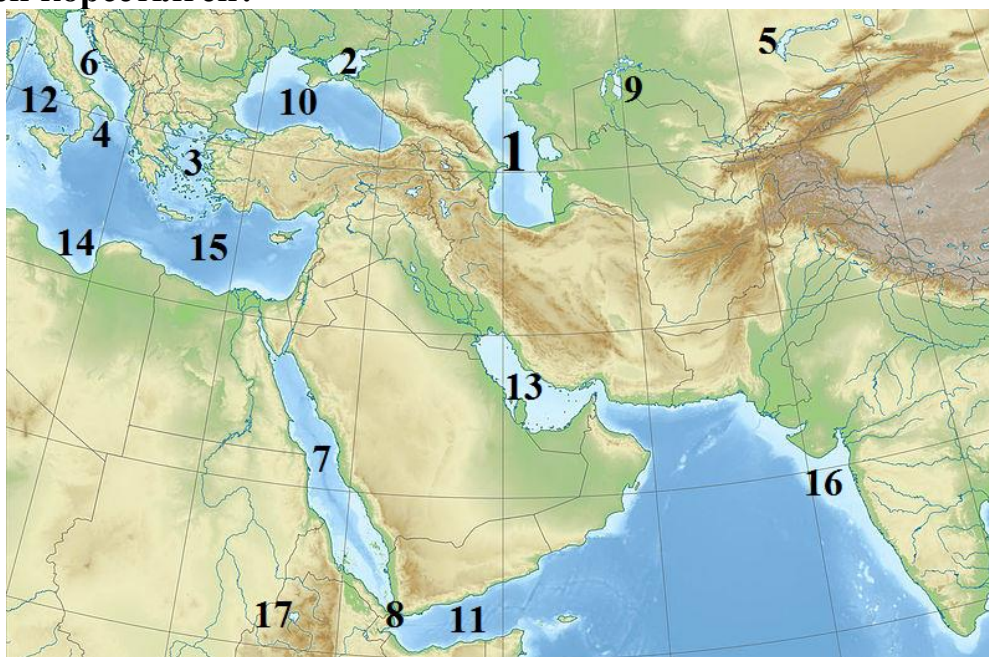

3. Төменде берілген карта-сызбада қандай гидрографиялық белгілер 1, 10, 7 сандарымен көрсетілген?

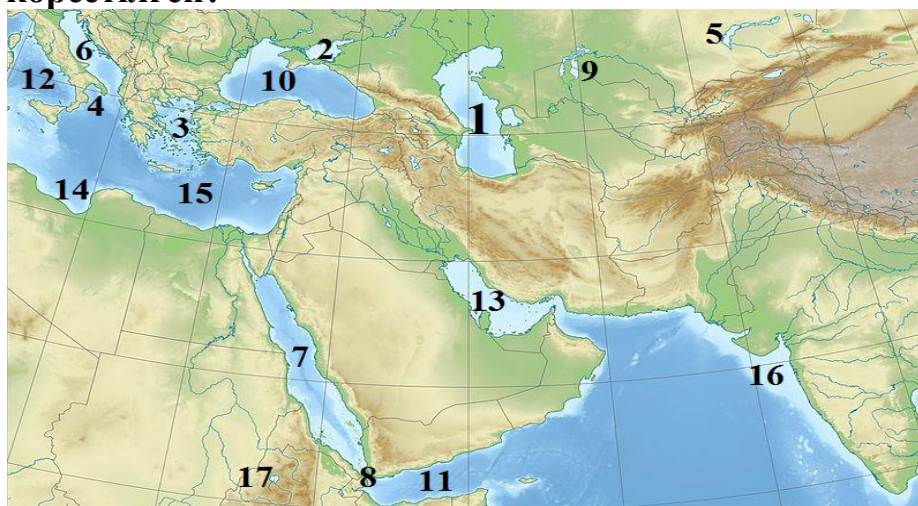

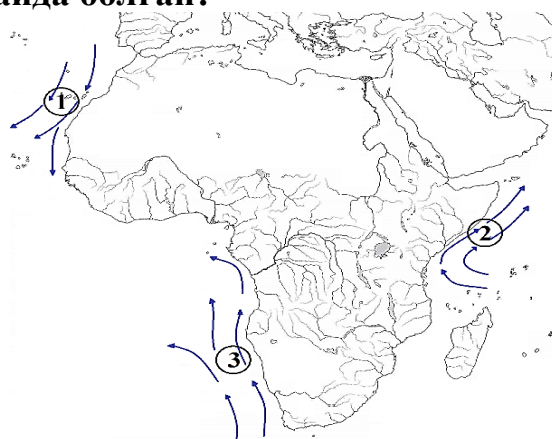
4. Төменде берілген карта-сызбада қандай гидрографиялық объектілер 10, 11, 15 сандарымен көрсетілген?

5. Төменде берілген карта-сызбада қандай гидрографиялық белгілер 3, 5, 7 сандарымен көрсетілген?

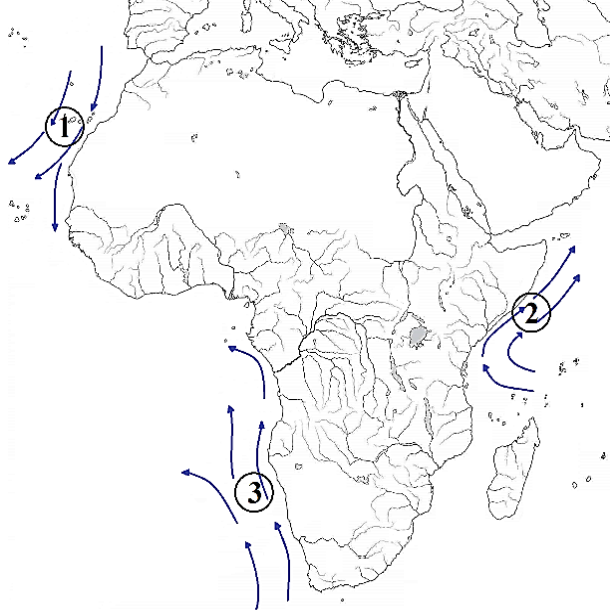

6. Төменде берілген карта сызбасында 3 санымен көрсетілген суық ағыс нәтижесінде қай шөл пайда болған?

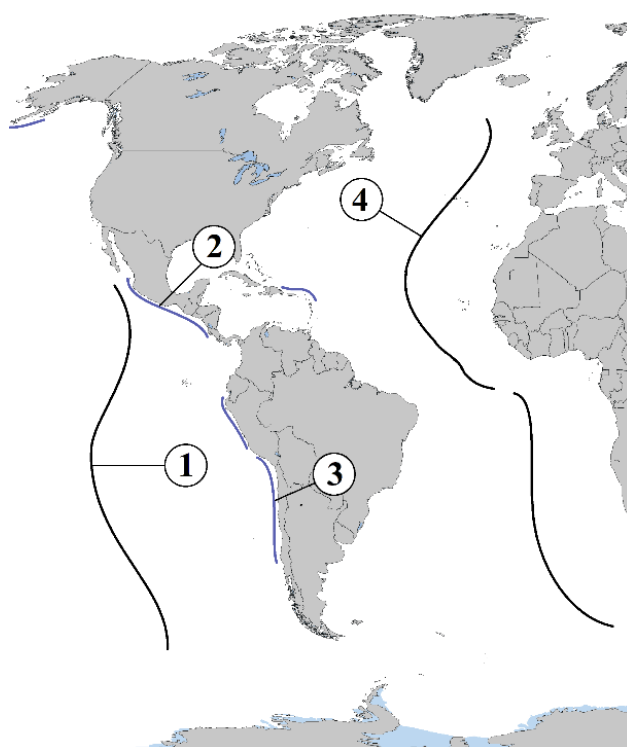

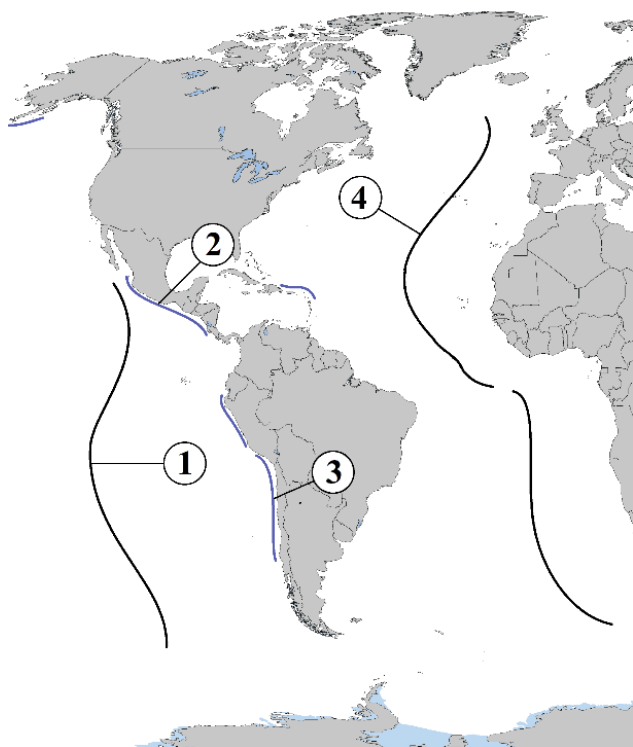
7. Төменде берілген карта-сызбада 2 саны арқылы белгіленген суық ағыс нәтижесінде қай түбек аумағында шөл және шөлейт табиғаты қалыптасқан?

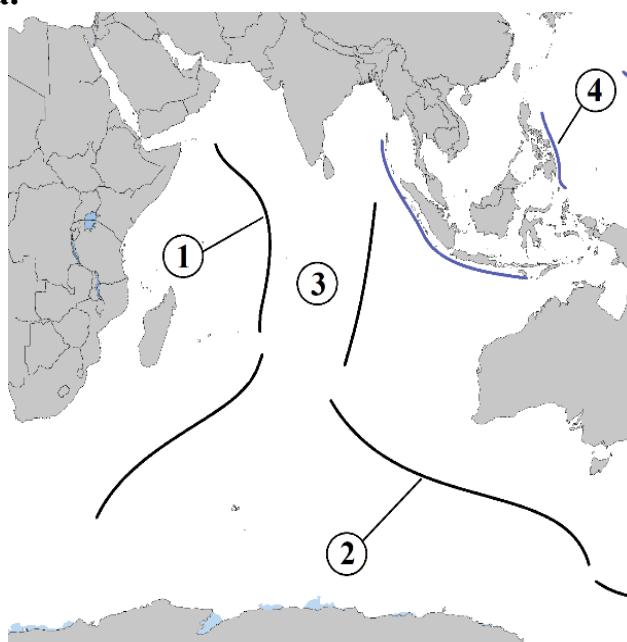
8. Төменде берілген карта-сызбадан 3 және 4 сандары арқылы қай шөкпе құрылым мен суасты жотасы белгіленгенін анықта.

9. Төмендегі карта-сызбада 1 және 2 сандары арқылы қай суасты жотасы мен шөкпе құрылымы (немесе ойысы) белгіленгенін анықта.

10. Төмендегі карта-сызбада 1 және 2 сандары арқылы қай суасты биіктіктері көрсетілгенін анықта.

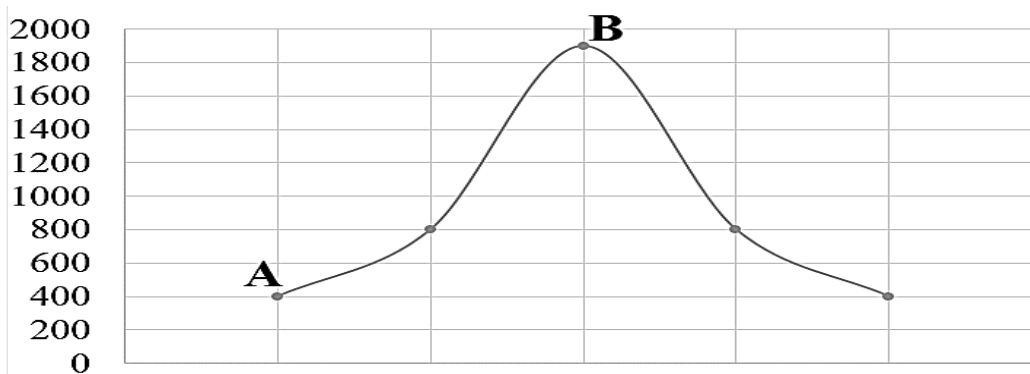

19. Табиғи географияға қатысты есеп (жазбаша) (Ойлау)

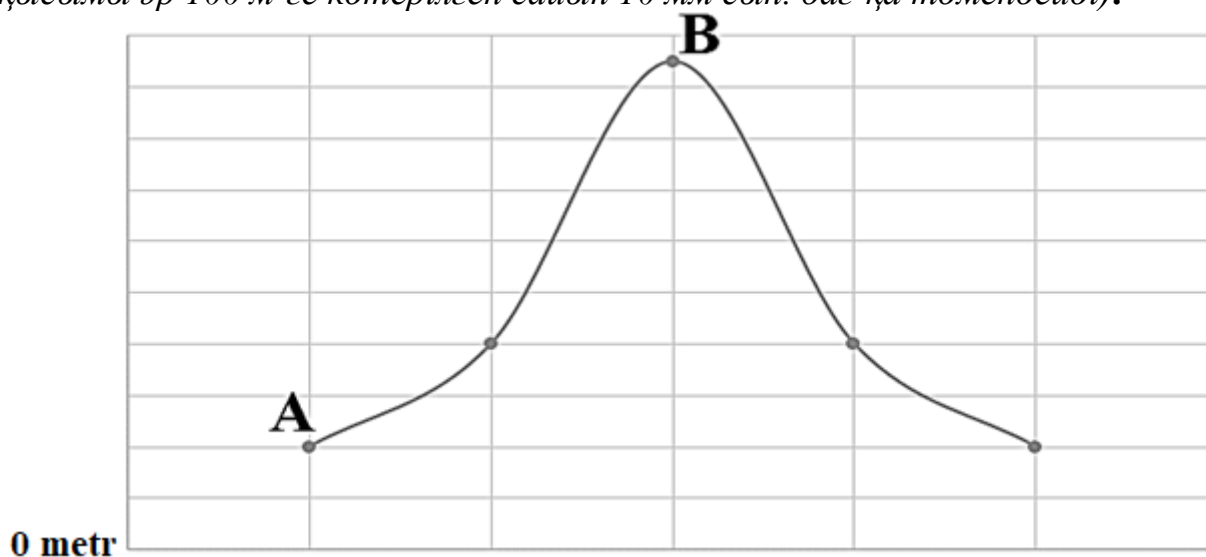
1. Теңіз деңгейінде ауа температурасы $+18^{\circ}\text{C}$. Дәл осы кезде тау шыңында ауа температурасы -12°C болса, таудың абсолют биіктігін анықта (ескерту: ауа температурасы әр 100 м-ге көтерілген сайын $0,6^{\circ}\text{C}$ -қа төмендейді).

2. Теңіз деңгейінде ауа температурасы $+16^{\circ}\text{C}$. Дәл осы кезде тау шыңында ауа температурасы -8°C болса, таудың абсолют биіктігін анықта (ескерту: ауа температурасы әр 100 м-ге көтерілген сайын $0,6^{\circ}\text{C}$ -қа төмендейді).

3. Суретте көрсетілген А нүктесінің абсолютті биіктігі 400 м, ал ондағы ауа қысымы 730 мм сын.бағ. болса, В нүктесіндегі ауа қысымын анықта (ескерту: ауа қысымы әр 100 м-ге көтерілген сайын 10 мм сын. бағ-қа төмендейді).

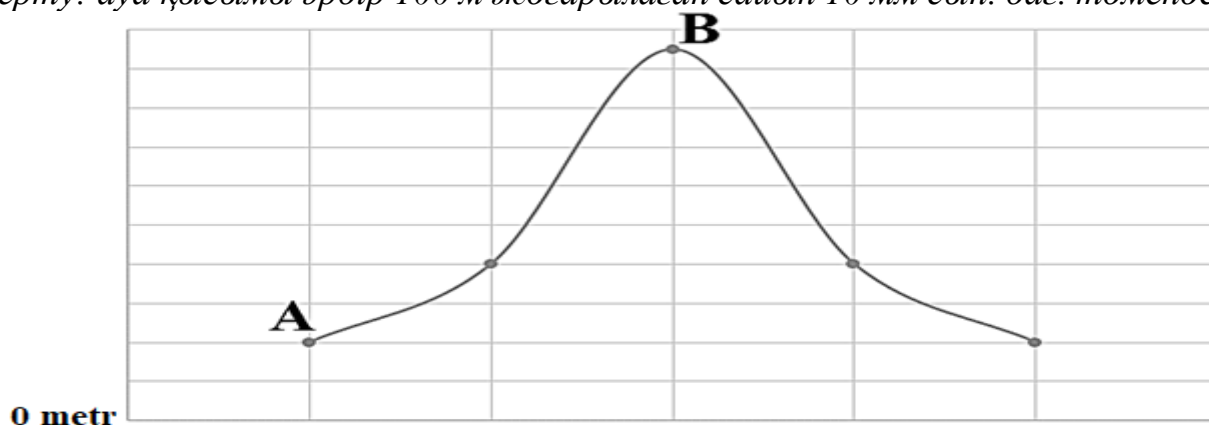
4. Суретте көрсетілген В нүктесінің абсолютті биіктігі 1900 м, ал ондағы ауа қысымы 570 мм сын.бағ. болса, А нүктесіндегі ауа қысымын анықта (ескерту: ауа қысымы әр 100 м-ге көтерілген сайын 10 мм сын. бағ-қа төмендейді).

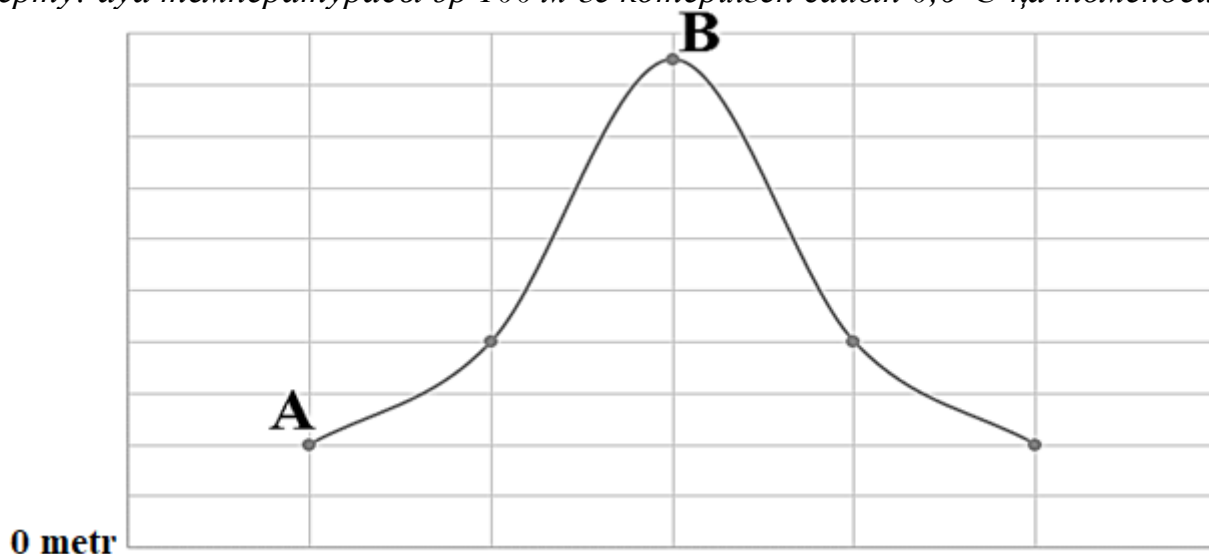
5. Суретте көрсетілген В нүктесінің абсолютті биіктігі 950 м, ал ондағы ауа қысымы 665 мм сын. бағ. болса, А нүктесіндегі ауа қысымын анықта (ескерту: ауа қысымы әр 100 м-ге көтерілген сайын 10 мм сын. бағ-қа төмендейді).

6. Суретте көрсетілген В нүктесінің абсолютті биіктігі 3800 м, ал ондағы ауа қысымы 380 мм сын.бағ. болса, А нүктесіндегі ауа қысымын анықтаңыз (ескерту: ауа қысымы әрбір 100 м жоғарылаған сайын 10 мм сын. бағ. төмендейді) .

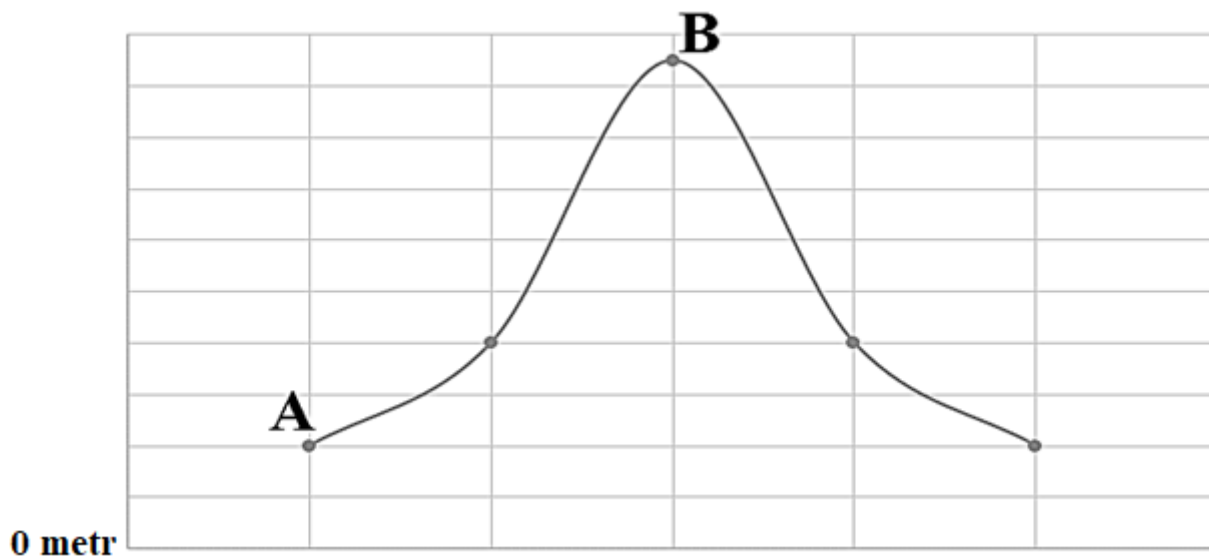
7. Суретте көрсетілген А нүктесінің абсолютті биіктігі 400 м, ал ондағы ауа температурасы $+20^{\circ}\text{C}$ болса, В нүктесіндегі ауа температурасын анықта (ескерту: ауа температурасы әр 100 м-ге көтерілген сайын $0,6^{\circ}\text{C}$ -қа төмендейді).

8. Суретте көрсетілген А нүктесінің абсолютті биіктігі 600 м, ал ондағы ауа температурасы $+23^{\circ}\text{C}$ болса, В нүктесіндегі ауа температурасын анықта (ескерту: ауа температурасы әр 100 м-ге көтерілген сайын $0,6^{\circ}\text{C}$ -қа төмендейді).

9. Суретте көрсетілген А нүктесінің абсолютті биіктігі 1200 м, ал ондағы ауа температурасы $+38^{\circ}\text{C}$ болса, В нүктесіндегі ауа температурасын анықта (ескерту: ауа температурасы әр 100 м-ге көтерілген сайын $0,6^{\circ}\text{C}$ -қа төмендейді).

10. Суретте көрсетілген А нүктесінің абсолютті биіктігі 600 м, ал ондағы ауа температурасы $+21^{\circ}\text{C}$ болса, В нүктесіндегі ауа температурасын анықта (ескерту: ауа температурасы әр 100 м-ге көтерілген сайын $0,6^{\circ}\text{C}$ -қа төмендейді).

20. Әлеуметтік-экономикалық географияға қатысты есеп (жазбаша) (Ойлау)

1. Оңтүстік Африка Республикасының ауданы 1,22 млн шаршы шақырым. км, ал халқы 59,6 млн адам (2020). Елдегі урбанизация деңгейі 67% болса, Оңтүстік Африкадағы ауыл тұрғындарының санын анықта.
2. Италия Республикасының ауданы 302,1 мың шаршы метр. км, ал халқы 60,3 млн адам (2020). Елдегі урбанизация деңгейі 70% болса, Италияда тұратын ауыл тұрғындарының санын анықта.
3. Нигерия Федеративтік Республикасының ауданы 923,8 мың шаршы шақырым. км, ал халқы 206,1 млн адам (2020). Елдегі урбанизация деңгейі 51% болса, Нигерияда тұратын ауыл тұрғындарының санын анықта.
4. Пәкістанның ауданы 803,9 мың шаршы метр. км, ал халқы 221 млн адам (2020). Елдегі урбанизация деңгейі 37% болса, Пәкістанда тұратын ауыл тұрғындарының санын анықта.
5. Мысыр Араб Республикасының ауданы 1 000 000 шаршы шақырым. км, ал халқы 100,8 млн адам (2020). Елдегі урбанизация деңгейі 45% болса, Мысырда тұратын ауыл тұрғындарының санын анықта.
6. Италия Республикасының ауданы 302,1 мың шаршы метр. км, ал халқы 60,3 млн адам (2020). Елдегі ауыл халқының пайызы 30% болса, Италиядағы қала тұрғындарының санын анықта.
7. Ұлыбританияның ауданы 243,8 мың шаршы шақырым. км, ал халқы 673,2 млн адам (2020). Елдегі қала халқының үлесі 85% болса, Ұлыбританиядағы ауыл халқының санын анықта.

8. Корея Республикасының ауданы 100,2 мың шаршы метр. км, ал халқы 51,8 млн адам (2020). Елдегі ауыл халқының үлесі 20% болса, Корея Республикасындағы қала тұрғындарының санын анықта.

9. Аустралия Достастығы аумағы 7 692 000 шаршы шақырым. км, ал халқы 25,8 млн адам (2020). Елдегі ауыл халқының үлесі 14% болса, Аустралия Достастығындағы қала халқының санын анықта.

10. Жапонияның ауданы 377,9 мың шаршы шақырым. км, халқы 126 млн адам (2020). Елдегі қала халқының үлесі 90% болса, Жапониядағы ауыл халқының санын анықта.